„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 24 (68) БЕЛАСТОК, 16 ЧЭРВЕНЯ 1957 г. ГОД II

Моладзь падрыхтоўваецца да фестывалю

У 19 нумары «Нівы» з 12 мая г. г. у артыкуле «Свята маладосці» звярнулі мы ўвагу на недастатковую працу Ваяводскага фестывальнага камітэта. Ад таго часу мінула ўжо шмат часу. За гэты перыяд многа зроблена. Можна сказаць, што работа раскручваецца, хаця ёсць яшчэ шмат цяжкасцей і недахопаў. Асноўнай прычынай недахопаў была і ёсць недастатковая інфармацыя і інструктаж з боку Усепольскага фестывальнага камітэта. Скардзяцца на гэта дзеячы маладзёжных арганізацыяў у Беластоку.

Апрача плакатаў ніякіх прапагандовых матэрыялаў Ваяводскі фестывальны камітэт не атрымаў. Дагэтуль выдана толькі тры інфармацыйныя бюлетэны. Гэта мала. Моладзь дамагаецца шырэйшай і больш усебаковай інфармацыі аб фестывалі. Ратуюць сітуацыю бюлетэны Галоўнага Праўлення ТППР. Але і гэта не развязвае сітуацыі.

Тым не менш, у перадфестывальнай працы на Беласточчыне назіраецца вялікі прагрэс. Паасобныя маладзёжныя арганізацыі ўсё шырэй разгортваюць працу. Прадстаўнікі фестывальнага камітэта азнаямляюць моладзь з ідэяй і мэтамі VI Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў у Маскве.

Дагэтуль не было ваяводскага фестывальнага бюро. У апошніх днях паклікана такое. Цяпер кожны дзень можна прыйсці і атрымаць адказ на цікавячыя нас справы. Гэта несумненна наладзіць у арганізацыйным сэнсе перадфестывальную працу ў ваяводстве.

У сучасны момант праводзяцца выбары дэлегатаў на фестываль. З Беласточчыны паедзе 15 дэлегатаў. Ужо сёння ведаем прозвішчы некаторых з сярод іх.

З ЗМС едуць тав. Кульён — інж. з Усходняга тэкстыльнага прадпрыемства, Бабач з Сувалкаў, Крыстына Ейчык з Замбраўскага тэкстыльнага камбіната і Мечыслаў Карольчук — сакратар Ваяводскага камітэта ЗМС.

Найбольш дэлегатаў, бо аж 7, паедзе з сярод сялянскай моладзі. Між іншымі едуць: Л. Лянчэўскі — сакратар Ваяводскага камітэта ЗМС, Люба Младзяноўская з Кляшчэляў, Гайнаўскага павета, Станіслаў Парадовіч з Астрынкі Сакольскага павета, Вацлаў Хома Ляхава пав. Кольна, Яўген Трускоўскі — сакратар Павятовага камітэта ў Бельску - Падляскім, Балеслаў Тыка з Галлапу і Рэгіна Гавелко з Злотэрыі, Ламжынскага павета.

Апрача выжэй успамянутых на фестываль паедзе 3 дэлегатаў з ЗГП і 1 студэнт.

Ва ўсім ваяводстве моладзь арганізуе забавы і народныя гулянкі. Даход з іх прызначаецца на кошты паездкі, беластоцкай дэлегацыі ў Маскву.

Вялікай папулярнасцю цешыцца фестывальная латарэя. За пяць злоты можна выйграць аўтамабіль і 80.000 іншых узнагарод.

Вядзецца шырокая прапагандовая праца з мэтай азнаямлення моладзі з ідэяй фестывалю.

Ужо ў цякучым месяцы будуць арганізавацца сустрэчы моладзі з дэлегатамі на маскоўскі фестываль.

У ліпені ЗМС арганізуе лагер у Аўгустове, на якім спаткаецца моладзь Беласточчыны з моладдзю геройскай Карэі і Францыі, якія ў гэтым часе будуць там прабываць.

У перыяд падрыхтоўкі да фестывалю моладзь вывучыцца фестывальныя песні, танцы і ігры.

У ліпені і жніўні (днях фестывалю) з Беласточчыны паедуць дэлегацыі ў Венгрыю, ГДР і Францыю. Як бачым, фестываль, гэтая вялікая сустрэча моладзі, будзе адбывацца не толькі ў Маскве, а ва ўсім свеце, таму што ідэя фестывалю блізкая і дарагая ўсёй моладзі, якая змагаецца за лепшую будучыню.

Вера Плютовіч — удзельніца мастацкай самадзейнасці з Аўгустова ў ролі Зоські ў пастаноўцы «Мікітаў лапаць».

Глядзі артыкул стар. 3.

Фото — І. Рыбінскі

Нашыя дэлегаты на фестываль у Маскве

Люба Младзяноўская

Дэлегатам на фестываль у Маскве з'яўляецца Люба Младзяноўская — дзяўчына з вёскі Кляшчэлі, Гайнаўскага павета.

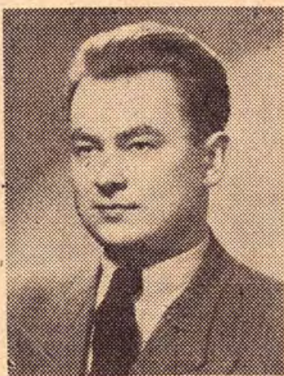
Спаткаў я Любу ў некалькі хвілін пасля выбару яе на дэлегата. Працуе яна ў ГС у Кляшчэлях. А пасля працы памагае бацькам на гаспадарцы. Люба — член ЗМВ.

Люба скромная дзяўчына. Не вельмі любіць расказваць аб сабе. Гаворыць больш аб калектыве, аб яго працы. Яна з'яўляецца таксама членам сакратарыята Павятовага камітэта ЗМВ у Гайнаўцы.

— Цяпер найважнейшая справа — фестываль — гаворыць Люба. Часу мала, а працы шмат. Трэба сарганізаваць забаву, а калі хопіць часу, то і гурток малалых гаспадынь.

Развітаўся я з Любай узяўшы ад яе абяцанку, што пасля прыезду з Масквы раскажа яна чытачам «Нівы» аб уражаннях з фестывалю.

М. М.

Віктар Швед

Дэлегатам ад Беларускага грамадска - культурнага таварыства ёсць Віктар Швед — член Праўлення Варшаўскага Аддзела БГ-КТ, член Польскага камітэта абароны міру, супрацоўнік «Нівы».

Віктар Швед нарадзіўся 23 сакавіка 1925 года ў вёсцы Мора, на Беласточчыне, у сям'і селяніна. У 1946 годзе ён скончыў Беларускі ліцэй у Бельску - Падляскім. У 1947 годзе В. Швед паступае ў Акадэмію палітычных навук у Варшаве, якую закончыў у 1950 годзе. У 1954 годзе канчае Факультэт журналістыкі пры Варшаўскім універсітэце.

Ад наймалодшых гадоў В. Швед цесна звязаны з маладзёжным рухам. Ужо ў 1940 годзе ён актыўна працуе ў радах піянерскай арганізацыі ў беларускай сярэдняй школе ў Орлі. У 1945 годзе мы бачым яго ў радах ЗВМ (Саюз барацьбы маладых). У студэнцкія галы ён з'яўляецца членам АЗВМ «Жыцьцё», потым ЗАМП, працуючы адначасова ў галоўных праўленнях гэтых арганізацыяў.

Госці з Гродзеншчыны ў Беластоку

Беласток наведала дэлегацыя грамадска - палітычных дзеячоў Гродзеншчыны. Дэлегацыя прыбыла на запрашэнне Ваяводскага камітэта ПЗПР і прабывала на Беласточчыне 4 дні.

У склад дэлегацыі ўваходзілі: I сакратар гродзенскага абкома КПСС — Ф. Баранаў, намеснік старшыні гродзенскага аблвыканкома — А. Барodзін, I сакратар райкома КПСС у Новагрудку — С. Пілатовіч, грамадскі дзеяч з Гродна — Б. Івашко, I сакратар абкома камсамола — Г. Фомічаў і старшыня скудзінскага райвыканкома — I. Тэлюк.

Прабываючы ў Беластоку госці запазналіся з горадам, наведалі Медыцынскую акадэмію, цікавіліся праблемамі нашага будаўніцтва. Дэлегацыя наведала Белавежу, дзе запазналіся з яе забыткамі. У тым-жа дню дэлегацыя была ў гасцях у кааператыўшчыкаў у вёсцы Чыжы, Гайнаўскага павета.

Члены дэлегацыі цікавіліся жыццём сялян з Чыжоў. З свайго боку сяляне расказвалі аб сваім жыцці, аб сваіх планах і намерах.

Асаблівую ўвагу звярнулі госці з Гродзеншчыны на развіццё жывёлагадоўлі ў ПГР-ах. У гэтай мэце наведалі яны Элцкі павет.

У Беластоку госці спаткаліся з дзеячамі маладзёжных арганізацыяў і членамі Прэзідыума ВРН.

Падчас спатканняў былі абмеркаваны справы супрацоўніцтва паміж Гродзеншчынай і Беласточчынай.

М. М.

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Польска-амерыканскі дагавор

Паміж Польшчай і ЗША падпісана гаспадарчы дагавор, у выніку якога ЗША у бліжэйшым часе прадасць Польшчы збожжа, бавоўну, тлушч і шахцёрскія машыны на суму 48,9 мільёнаў долараў. Падрыхтоўваецца такую-ж даставу за суму 46,1 мільёнаў долараў на пазнейшы перыяд.

Такім чынам з ЗША атрымаем на 95 мільёнаў долараў тавараў.

Гутарка паміж польскай і амерыканскай дэлегацыяй працягвалася амаль 3 месяцы, не абышлося і без атакаў з боку найбольш ваяўніча настаўленых амерыканскіх элементаў на ўрад Эйзенхаўэра. Тым не менш дагавор падпісана, хаця і не на такую суму, на якую хацеў падпісаць урад Польшчы.

Дагавор падпісаны паміж Польшчай і ЗША не з'яўляецца нармальнай дзяржаўнай пазыкай, а таварным крэдытам. У выніку падпісання дагавору можам закупіць у амерыканскіх прадпрыемцаў акрэсленую колькасць тавараў. За частку тавараў (30 мільёнаў злоты) заплаціць Імпартна-экспартны банк, а за рэшту тавараў — урад ЗША.

Роўнавартасць сумы ўплачанай праз амерыканцаў уплацім польскімі грашыма ў Польшчы на конто ЗША. Урад ЗША будзе мець магчымасць выкарыстоўваць гэтыя грошы, напрыклад, на ўтрыманне пасольства.

З гэтага відаць, што дагавор падпісаны паміж ЗША, а Польшчай з'яўляецца дагаворам чыста эканамічным. У след за гэтым не ідуць палітычныя абавязацельствы.

Група былых камандзіраў
партызанскіх атрадаў у Польшчы

10 чэрвеня—па запрашэнню галоўных праўленняў Таварыства польска-савецкай дружбы, Саюза барацьбітоў за свабоду і дэмакратыю і Гістарычнага бюро Польскага Войска — прыбыла ў Варшаву група былых камандзіраў савецкіх партызанскіх атрадаў, якія ў час апошняй вайны, змагаліся на тэрыторыі Люблінскага, Жэшоўскага і Келецкага ваяводстваў.

Двух сярод прыбылых мае вышэйшыя баявыя ўзнагароды СССР — званне Героя Савецкага Саюза. Гэта: былы камандзір самастойнай партызанскай групіроўкі палкоўнік Мікалай Пракапюк і б. камандзір партызанскага атрада — палкоўнік Іван Банаў — «Черный». У складзе дэлегацыі знаходзяцца таксама: б. начальнік штаба. палк. Пракапюка — Андрэй Гаровіч і адзін з вышэйшых афіцэраў партызанскага злучэння ім. Аляксандра Неўскага — Міхаіл Чыркун.

Дэлегацыя будзе прабываць у Польшчы да канца чэрвеня. Возьме яна ўдзел у адзначэнні 13 гадавіны партызанскіх баёў на Любліншчыне і разам з польскімі ўдзельнікамі гэтых баёў пройдуць партызанскімі шляхамі. Пасля абдуцца сустрэчы з былымі партызанамі і мясцовым насельніцтвам.

На здымку: стойбішча польскай машыннай прамысловасці ў Познані. Фото — ЦАФ.

Супрацоўніцтва СССР — ЗША

Пасол СССР у ЗША Г. Н. Зарубін наведаў упаўнаважанага сакратара ЗША па справах супрацоўніцтва паміж Усхода мі Захадам і прадставіў яму шэраг прапаноў з мэтай пашырэння культурнага, навуковага і тэхнічнага супрацоўніцтва паміж СССР і ЗША.

Прапановы прадугледжваюць абмен артыстамі, музыкамі, тэатральнымі і балетнымі трупамі, дэлегацыямі спецыялістаў у галіне медыцыны, геалогіі, гандлю, металургічнай прамысловасці і г. д., а таксама абмен дэлегацыямі прадстаўнікоў вышэйшых навучальных устаноў.

Прадстаўнік дзяржаўнага дэпартамента заявіў, што савецкія прапановы будуць разгледжаны і выказаў думку, што ўжо ў бягучым годзе можна будзе абмяняцца некаторымі дэлегацыямі.

XXVI Міжнародны кірмаш адкрыты

ПОЗНАНЬ. (ПАП). 9 г. м. Прэм'ер-міністр Юзэф Цыранкевіч адкрыў XXVI Міжнародны кірмаш у Познані.

Урачыстасць адкрыцця кірмашу распачалася ў 10 гадзін раніцы перад цэнтральным павільёнам.

Ва ўрачыстасці адкрыцця кірмашу ўдзельнічалі члены ўрада.

Сярод замежных гасцей былі афіцыйныя дэлегацыі Карэйскай Народна - Дэмакратычнай Рэспублікі, Мангольскай Народнай Рэспублікі, Венгерскай Народнай Рэспублікі, СССР. У адкрыцці кірмашу прысутнічаў намеснік старшыні кітайскага камітэта замежнага гандлю, а таксама шэраг высокіх асоб з гаспадарчых сферы іншых краін, а між іншымі, намеснік сакратара дэпартамента гандлю ЗША — Мілер.

Ад імя гаспадароў кірмашу—гарадскіх уладаў Познані—сардэчна прывітаў старшыня Прэзідыума Гарадской рады — Францішак Францковяк.

Пасля сказаў прамову міністр замежнага гандлю — Вітальд Трампчынскі. За хвіліну — гаварыў міністр Трампчынскі — адкрыецца Міжнародны кірмаш у Познані, у якім удзельнічае да 3.000 прадпрыемстваў з краін і з-за мяжы — з 31 краін свету.

— Наш кірмаш — гэта вялікі паказ і як быццам жывы каталог нашай вытворчасці прызначанай на экспарт, і адначасова каталог найлепшых вытворча - тэхнічных узораў выкананых найважнейшымі ўдзельнікамі міжнароднага тавараабароту.

Міжнародны кірмаш у Познані — гэта толькі тэхнічна і эканамічна выгадная усебаковая аказія да атрымання канкрэтных гаспадарчых карысцяў. Познаньскі кірмаш з'яўляецца шырокай платформай паўстання шэрагу пазаэканамічных вартасцяў, якія не можна ўзяць у ніякі лікавы баланс...

Пры гуках дзяржаўнага гімна прарэзаў істужку прэм'ер-міністр Юзэф Цыранкевіч.

Кірмаш адкрыты.

Рэпартаж з Міжнароднага кірмашу ў Познані змесцім у наступным нумары «Нівы».

Праз Польшчу будзе праходзіць траса матацыклетнай фестывальнай эстафеты

Праз Польшчу будзе праходзіць траса вялікай фестывальнай эстафеты, якая прынясе павіншаванні для ўдзельнікаў VI Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў у Маскве.

Траса эстафеты па тэрыторыі Польшчы распачнецца ў Згажэльцы, дзе 9 ліпеня маладыя польскія спартсмены перанймуць яе ад нямецкіх сяброў. Далейшы шлях будзе праходзіць праз Вроцлаў, Аполе, Катавіцы, Кракаў, Кельцы, Варшаву да Белай Падляскі.

16 ліпеня эстафету перойме ў Брэсце савецкая моладзь.

Савецкі друк апублікаваў фрагменты прамовы Гамулкі

«Правда» і «Известия» за 7 г. м. апублікавалі фрагменты прамовы I сакратара ЦК ПЗПР — Уладыслава Гамулкі на спатканні з рабочымі завода «Цэгельскі» у Познані.

Адказы Уладыслава Гамулкі на запытанні познаньскіх працаўнікоў перадавала таксама Маскоўскае радыё.

З Швецыі атрымаем абсталяванне да электрыфікацыі чыгункі

Пасля прабывання ў Швецыі вярнулася ў Варшаву дэлегацыя міністэрства камунікацыі і Польскага таварыства замежнага гандлю «Электрым». У выніку пабыўкі дэлегацыі падпісана дагавор з прадпрыемствам АСЭА, ад якога атрымаем абсталяванне да электрыфікацыі чыгункі ў Польшчы.

Памёр найстарэйшы чалавек на свеце

Найстарэйшы жыхар Савецкага Саюза, Егор Кароеў памёр у вёсцы Ермані (Паўднёва-Асецінская нацыянальная аўтанамічная акруга).

Кароеў пражыў 157 гадоў. Нарадзіўся ён у 1801 годзе і ў сваім часе служыў у вяломага рускага генерала Ермолава — удзельніка вайны з Напалеонам.

Крэдыт для сельскагаспадарскіх гурткоў

Сельскагаспадарчы банк зацвердзіў прынцыпы на аснове якіх будзе даваць крэдыт сельскагаспадарчым гурткам.

Крэдыт можа атрымаць кожны сельскагаспадарчы гурток зарэгістраваны ў Грамадскай радзе.

Крэдыт выплочвае банк пасля злажэння заявы праз гурток, зацверджаннай праз Павятовае праўленне сельскагаспадарчых гурткоў, ці Павятовы арганізацыйны камітэт гурткоў.

Доўгатэрміновы крэдыт на інвестыцыі апрацэнтоўваецца на 2 прац., а кароткатэрміновыя на 3 прац. у год.

Навуковая сесія прысвечаная Ф. Дастаеўскаму

7 чэрвеня Камітэт славяназнаўства Польскай Акадэміі Навук і Аддзел літаратуразнаўства Польска-савецкага інстытута сарганізавалі ў Варшаве навуковую сесію прысвечаную творчасці рускага пісьменніка Ф. Дастаеўскага.

У сесіі ўдзельнічалі дарадчык пасольства СССР у Варшаве — В. Карпаў і II сакратар пасольства — І. Лукоўнікаў.

ІНТЭРВ'Ю Н. С. ХРУШЧОВА

Інтэрв'ю I сакратара ЦК КПСС Н. С. Хрушчова амерыканскаму тэлевізійнаму агенцтву, выклікала незвычайнае зацікаўленне ва ўсім свеце. Зацікаўленне гэта ўзнікае не толькі з таго, што Н. С. Хрушчоў выявіў пункт гледжання савецкага ўрада на рад асаблівых міжнародных праблем, але і з таго, што выразна выясніў многа спраў, якія дагэтуль былі многім людзям незразумелымі, паказаў якім шляхам можна аслабіць міжнародную напружанасць.

Вось справа суіснавання двух розных сістэм: капіталізма і соцыялізма.

Імперыялістычная прапаганда гаворыць, што доўгае мірнае суіснаванне капіталізма з соцыялізмам немагчыма, а інтэрв'ю Н. С. Хрушчова разбівае гэтыя іх думкі і паказвае на тое, што мірнае суіснаванне — гэта справа неабходная. Нельга-ж ўвесь век ваяваць паміж сабою, але трэба жыць нават і ў такім становішчы, якое склала гісторыя. Да гэтага трэба толькі, па думцы Хрушчова, мець да сябе двухбаковае давер'е.

Аказваецца, што ў сучасны момант няма такога давер'я. Амерыканцы думаюць аб вайне і падрыхтоўваюць яе, а СССР, як сказаў Н. С. Хрушчоў, не можа на гэта пры глядацца з боку і вымушаны таксама ўзмацняць абарону сваёй краіны.

Манапалісты, баяцца комунізма і адгарадзіліся ад яго жалезнай заслонай да той ступені, што баяцца, каб да ЗША не прыехалі нават савецкія кухары, а са свайго боку стараюцца праводзіць падрыхтоўную дзейнасць у соцыялістычных краінах.

Каб дабіцца двухбаковага давер'я — трэба, па думцы Н. С. Хрушчова, давесці да канца справы разбраення, а калі гэта, па думцы замежных дзяржаў, немагчыма адразу, — дык можна гэта рабіць паступова, крок за крокам. Такім чынам, хаця прапанова Эйзенхаўэра аб першым кроку не зусім задавальняе Савецкі Саюз — то аднак ён падтрымлівае гэту прапанову.

Шлях далейшага аслаблення міжнароднай напружанасці Хрушчоў бачыць у расшырэнні гандлю паміж СССР і ЗША, пашырэнні культурных суадносін і т. д. Адным словам, як сказаў Н. С. Хрушчоў, патрэбна нам не ваеннае, а мірнае спаборніцтва ў галіне эканамічнага і культурнага жыцця.

Гэткае спаборніцтва СССР ужо пачаў у галіне сельскай гаспадаркі. Паводле рашэнняў партыі і ўрада савецкая сельская гаспадарка павінна дагнаць ЗША ў прадукцыі малака. масла і мяса на душу насельніцтва. Колькасць малака і масла на аднаго жыхара будзе роўная колькасці малака і масла ў ЗША ужо ў будучым 1958 годзе.

Каб дагнаць ЗША ў прадукцыі мяса, жывёлагадоўля ў СССР павінна павялічыцца ў 3,5 разоў. Задача, як бачым, нямалая.

Перамога ў такім спаборніцтве стане перамогай соцыялізма над капіталізмам і без вайны. Гэта зразумела.

XII гадавіна ВОП

10 г. м. у XII гадавіну ВОП (Войска аховы граніцы) ва ўсіх заставах і атрадах ВОП адбылися ўрачыстыя пераклічкі. Перад фронтам атрадаў прачытана загад Міністра ўнутраных спраў, прысвечаны гэтай гадавіне.

Салдаты, якія вылучаліся добрымі ўчынкамі ў службе атрымалі ўзнагароды і пахвалы.

Асабліва масавы ўдзел у урачыстасціх узяло насельніцтва прыгранічнай зоны.

Фестывальныя весткі

Парк дружбы

На VI Сусветным Фестывалю моладзь розных краін таксама, як і на Варшаўскім Фестывалю пасадзіць Парк Дружбы.

Фестываль у «Тундры»

У Мурманскай краіне (у Запаляр'і) жывуць прадстаўнікі невялікага фіна-угорскага народа Саамы. Завуць іх таксама лапландцамі. У Савецкім Саюзе ёсць іх усяго каля 2 тысяч, а ў суседняй Фінляндыі жыве 10 тысяч лапландцаў, у Нарвегіі — 24 тысячы, а ў Швецыі — 7 тысяч.

Совецкія лапландцы на Маскоўскім Фестывалю сустрэнуцца са сваімі пабратымцамі са Скандынаўскіх краін.

Саамы, якія жывуць у калгасе «Тундра» падрыхтоўваюць у сваім клубе лапландскія песні і танцы. Гарманіст Хатанзей спявае пры ўласным акампаніяменце складзеныя лапландскай моладдзю фестывальныя прыпеўкі.

Нядаўна моладзь калгаса «Тундра» арганізавала свой уласны калгасны Фестываль. Вынайдзена шмат талентаў, якія будуць старацца паехаць на Маскоўскі Фестываль.

Крэмль у чамадане

Арыгінальны падарунак для фестывальных гасцей ахвяраваў артыст - аматар. — М. Сокалаў. Выканаў ён разьбу ў дрэве — прыгожую макету маскоўскага Крэмля, якая змяшчаецца ў чамадане. Макета складаецца з 70 частак.

ДОБРА ПАЧАЛА ПРАЦАВАЦЬ МОЛАДЗЬ З АЎГУСТОВА

Ізноў, як год таму назад, давялося мне быць у Аўгустове, Бельскага павета. Цікавіла мяне, што робяць удзельнікі чытальнага гуртка, (аб ім я калісь пісаў), якія калісьці так цікава дыскутавалі над кніжкай Барыса Палявога «Аповесць аб сапраўдным чалавеку».

На дарозе стаяў грузавік, у які сялалі прыгожа, у народныя вопраткі апрануты, дзяўчаты і хлопцы.

— Сядайце з намі, калі ласка, паедзем у Парцава! — крыкнуў хтосьці з тых даўнейшых знаёмых. Пастаноўку сёння даем!...

Вядома, што другі раз не трэба было паўтараць. У трасучай машыне моладзь пачала навыперадкі расказваць мне свае апошнія падзеі.

— ЗМП расплылося. А аўгустоўская моладзь не любіць быць не сарганізаванай. Нічога тады дзіўнага, што на першы сход сарганізавання Беларускага грамадска-культурнага таварыства сабралося больш 50-ці чалавек. Відаць добра растлумачыў справу і напрамак гэтай арганізацыі сябра Вася Кардзюкевіч — сакратар Павятовага Аддзела БГ-КТ у Бельску, калі на пачатак запісалася ў гурток больш 30 чалавек.

Абмеркаваўшы план працы, усе як адзін, накіраваліся да Эўфразыны Вышкоўскай — загадчыцы вясковай бібліятэкі. Без яе не абыйсціся.

— Эўфразыначка даражэнькая — прасілі — памажыце нам сарганізаваць якую пастаноўку.

Як магла, так адмаўлялася Эўфразына. І тым, што яна ўжо не маладая, і часу не мае. Але што-ж было рабіць, ужо больш 20-ці галоў яна працуе з маладымі.

*

І гэтак пачаліся першыя крокі. Задумалі паставіць п'есу «Мікітаў лапць», з якой цяпер едуць у Парцава.

— Ці былі якія цяжкасці? — пытаю далей.

«Артысты» зірнулі адзін на другога, а потым пачалі расказваць, як не было каму вучыць танцаў. Валя і Ганначка хадзілі ў Бельск, самі вучыліся, а потым ужо ў сваёй вёсцы сталі «інструктарамі».

Як нажаль знайшліся ў Аўгустове такія маладыя людзі, якія насмейваліся з «артыстаў», перашкаджалі, аднойчы нават перавязалі дзверы так, што дзяўчаты мусілі прасядзець да 2-гай гадзіны ночы.

Цяпер ужо перасталі дакучаць, некаторыя нават самі запісаліся ў мастацкі гурток.

*

У Парцаве сустракае аўгустоўцаў натоўп людзей, абступілі самаход, дзівуюцца народным уборам, смяюцца, цешацца, весяляцца. Першы «сэанс» быў прызначаны для школьнікаў. Эх, смялася малая дзетвара з фокусаў Мікіты (выконваў Мікола Шэўчэнюк), потым старэйшыя, захапляліся прыгожай Зоськай (Вера Плютовіч).

Гэта нічога, што маці Саўкі — Дар'я (Людміла Радышук) і бацька (Юрка Пархаменка), вельмі молада выглядалі, амаль равеснікі. Але яны стараліся «надрабляць» павагай і п'еса добра ўдалася. А потым вельмі спадабалася трыё ў выкананні Ганны Забронскай, Валі Шымковіч і Васі Кардзюкевіч. Такія мілыя, прыемныя маладыя галасы, што слухаць хацелася-б без канца. Потым публіка прасіла частушкі, а потым, пасля ўсяго — супольная забава.

Не ахвотна развіталася Парцава з Аўгустовам. Запрашалі, каб прыязджалі да іх часцей. Прыедуць.

Моладзь абяцае наведаць вёскі: Кожына, Сэбятына, Кнарыды, Пілікі і іншыя. А можа і там сарганізуюцца гурткі БГ-КТ і так добра пачнуць працаваць як у Аўгустове. Хто ведае. Маладым можна верыць...

І тут нельга не ўспомніць аб настаўніках. Настаўнікі павінны перш за ўсё брацца за справу.

Валя Ананік у Аўгустове — з'яўляецца, так сказаць, душой і нервам калектыву. Яна гэта, як настаўніца па беларускай мове ў беларускай Пачатковай школе ў Бельску - Падляскім узяла на сябе вялікую адказную працу — працу рэжысёрскую. Душой і сэрцам перабалела за тое, каб як найлепш паказаць, што варта беларуская моладзь і каб як найпрыгажэй перадаць чыстую сапраўдную беларускую мову насельніцтву.

Думаем, што настаўніца Валя Ананік будзе і ў далейшым працаваць з калектывам. Гэта зрэшты задача ўсіх настаўнікаў.

І. РЫБІНСКІ

Апошняя сцэна з пастаноўкі «Мікітаў лапаць». Фото — Рыбінскі.

Калектыў мастацкай самадзейнасці ў Аўгустове налічвае каля 30 чалавек. Даў ужо 4 выступлені ў акалічных вёсках. Фото — Рыбінскі.

Малады паэт Уладзімір Гайдук

Мы атрымалі ад нашых чытачоў некалькі лістоў, у якіх яны просяць напісаць, хто такі Уладзімір Гайдук, якога вершы часта друкаваліся ў «Ніве».

Уладзімір Гайдук — гэта спакойны, просты, скромны, нясмелы і негаворкі, 15-гадовы хлапчук. Мае скончаных 7 класаў пачатковай школы. Жыве ў вёсцы Тарнопаль у Гайнаўскім павеце.

Уладзімір Гайдук прабаваў пісаць вершы будучы вучням трэцяга класа.

Першыя вершы па-беларуску пачалі друкавацца ў «Ніве».

Сям'я Валодзі — гэта: старыя бацькі і дарослая сястра.

У пачатковай школе Валодзя вучыўся добра, быў прыкладным вучнем і ў вучобе і ў паводзінах.

Пасля сканчэння пачатковай школы, Валодзя хацеў вучыцца далей, але бацькі вырашылі інакш. — За што-ж мы яго будзем вучыць, ды і на гаспадарцы, той, якая ёсць няма каму працаваць. І Валодзя застаўся на гаспадарцы. Зложыў толькі заяву ў Карэспандэнцыйны Ліцэй у Беластоку і такім чынам карэспандэнцыйна ў 8 класе, далей здабывае веды.

Валодзя таленавіты хлапец. Практычна мову беларускую ведае даволі добра.

Мы думаем, калі Валодзя будзе далей добра вучыцца — вырасце з яго сапраўдны паэт.

(вл)

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана*

(Працяг)

(Старонкі маленства Янкі Купалы).

Дахаты ён вёў спадарожніц наўкруг, зварочваючы да старога вадзянога млына. Усё ў пырсках і пене, круціцца пазелянелае драўлянае кола. На яго беспрастанку, са звонам, падаў струмень вады, які ліўся па жолабе. Гулі каменныя жорны, яны перамолвалі цвёрдыя зярняты ў муку. Хутка круцілася другое, сухое кола, прыводзячы ў рух шасцярню з цяжкім каменнем. Напорыстыя, тугія струмені вады спадалі ўніз, б'ючыся аб камяні, пеніліся, пераліваліся. Мучны пыл ад млына сівізной асядаў на старых вербах і густым лазняку. У люстранай затоцы плавалі гусі, ля берага над жоўтымі лілеямі пырхалі стракозы. Дзяўчаты панеслі грыбы дадому, а Янка застаўся ля млына. Прыпаўшы да плаціны, ён да позняга вечара слухаў шум вады.

Дома яго чакала невясёлая навіна: пайшоў ад іх Пясляк. Увечары, калі ўсе дзеці паляглі спаць, Бянігда Іванаўна прысела ля пасцелі мужа, ціхенька яму гаварыла:

— Прывыкае да ўсяго чалавек, усё роўна як грыб урастае ў зямлю. Так вось і мы з табой.. Малады яшчэ Пясляк, захацеў паспрабаваць свае сілы. Ну і з богам... Рыба шукае дзе глыбей, чалавек — дзе лепей. Не гнявайся на яго, Дамінік.

Цяжка было Янку страціць свайго сябра і лепшага настаўніка. У тую ноч ён не спаў, усё думаў пра Песляка, успамінаў і моўчкі паўтараў невясёлыя вершы, якія той сам склаў:

Хто хоча гора нажыць,
Няхай ідзе ў Прудзішча
Да Шаброўскіх служыць.
У іх надта добра:
Вадой хоць заліся,
А каменнямі хоць забіся...

Фальварак і зямлю Луцэвіч арандаваў у Шаброўскіх. Горкім невясёлым было жыццё ў Прудзішчах, усе працавалі ад цёмнага да цёмнага, дзеці заўсёды хадзілі па полі, збіралі камяні. Ногі іх былі збіты да крыві. У думках развітваючыся з Песляком, Янка шкадаваў толькі, што сам не можа адсюль вырвацца. У той-жа час ён цвёрда вырашыў хоць на зіму прасіцца ў бліжэйшую школу.

...Прайшло яшчэ некалькі год. Цяпер Луцэвічы арандавалі хутар Селішча.

У СЕЛІШЧЫ

У жніво Янка і сёстры выходзілі ў поле, разам з дарослымі жалі, стаўлялі снапы.

Як свята, чакаў Янка гэтых дзён, калі ўсе аколіцы аж гулі ад песень. Як пачне змяркацца, так і пальюцца яны несціхана.

Усплывае па-над лесам месяц. Яшчэ ладны кавалак жыта ў Луцэвічаў не зжаты, зносіць Янка снапы, стаўляе іх у метлікі, а непадалёку пяюць жнеі.

Высок явар, в-ы-с-о-ок,
Над усімі яварамі,
А багат наш пан, ба-а-а-г-ат,
Над усімі панамі,
У полі капа-о-мі,
А ў гумне тарпамі...

Высокія, чыстыя галасы рвуцца да неба, сцелюцца па пожнях, ласкавым рэхам адгукаюцца ў бары.

Замірае сэрца ў нейкай трывозе і раптам абуджаецца ў крылатай радасці. Што яны пяюць? Аб чым? Горнасць чалавека ўслаўляюць, яго дужасць. Уладарна запаланяюць Янкаву душу жніўныя песні.

Заспявалі за гарой ужо і другія жнеі, і ў тых дажынкі. Прытуліўся Ясь да метліка, слухае:

А ў на-ас ся-го-о-о-дня
Ва-ай-на бы-ла-а.
Усё поле звалвалі.
У копачкі паскладалі-а-а-лі.
Дзе горачка —
Там копачка.
Дзе дзіж-о-ч-а-к —
Там сна-а-п-о-чак.

А з-за лесу лунае зусім новая песня. Відаць, як гуртам спускаюцца па дарозе жнеі, нясуць наперадзе вянок з жытніх каласоў.

К-а-ціўся вя-но-о-чак з поля,
Ды пра-сі-ўся ён да пакоя.
— Пусці, маці, да пакоя,
Бо я ў полі настаяўся.
Буйных ветраў наслухаўся
Дробным дажджом намачыўся!
Пыталася маці ў яго,
Ды сказаць ёй праўды ўсяго:
— Якой расой абмываўся,
Якім сонцам гадаваўся?
Адказаў вяночак маці:
— Дый не буду тябе гаці,
Ой, я сонцам гадаваўся,
У праменях яго купаўся,
На досвітку красаваўся,
З цёмнай ночкай забаўляўся.

(Працяг на стар. 4).

*) Пачатак глядзі ў № 17, 18, 19, 20, 21, 22 і 23

На супрасльскіх балотах

Зараз за Супраслем карэтка Хуткай дапамогі затрымалася. Выйшла з яе 5 пасажыраў з ранцамі і сеткамі. Быццам на рыбы...

Падзяліліся яны на дзве групы. Адна група пора зямлю доўгім жалезным прутам, збірае зелле. Аб чым яны размаўляюць?

— Вось бачыце — Veronica longifolia, Carex vulgaris — гэтага я і спадзяваўся! — А тут — Carex vulgaris panica, а тут ізноў Poligonum vistarta... — Відаць, што тут, праходзіць цёплы крынічны ручаёк, бо расце тут лапух...

*

Падыходзім бліжэй і знаёмімся. Гэта група навуковых даследчыкаў з Беластоцкай Медыцынскай акадэміі, якая пад кіраўніцтвам праф. В. Славінскага ўжо некалькі гадоў праводзіць навуковыя доследы над тыпалогіяй балот у Беластоцкім ваяводстве, а асабліва ў Супраслі, Нараўцы і Кувасах. Свае вынікі перасказваюць Міністэрству сельскай гаспадаркі.

Прайшлі мы пехатою больш 30 км па багністых поўмокрых супрасльскіх лугах.

Позным вечарам ізноў прыехала карэтка, каб забраць навуковых працаўнікоў у Беласток. І ў тым часе хтосьці з людзей кінуў зласлівую заўвагу:

— там недзе людзі канаюць, — а яны карэткай ездзяць... купацца!

*

Я думаю, што Ваяводская рада нарадовая павінна паклапаціцца аб тым, каб навуковыя працаўнікі мелі да дыспазіцыі свой уласны самаход.

Тэкст і фото — І. РЫБІНСКІ.

Хвалюючыя справы

У 1950 г., як толькі можна было, усялякімі спосабамі, арганізавана ў Койлах сельскагаспадарчы кааператыў. Койлы — вёска вялікая, больш чым сто жыхароў, а ў сельгаскааператыў уступіла ўсяго толькі 13 гаспадароў.

Некаторыя бедныя з перакананння бачылі лепшае жыццё на будучыню ў кааператыве, іншыя — проста як спекулянты хацелі разбагацець. Усяляк тады бывала. Кааператыў не развіваўся. Штогод нехта выступаў.

Раслі на водшыбе вёскі, сельгаскааператыўныя будынкі, свіран, будаваныя за дзяржаўныя грошы.

На сельгаскааператыўным палетку марнавалася зжатае збожжа, увосень замярзала па некалькі гектараў бульбы і буракоў. Некаторыя замест працаваць — п'янствавалі і бадзяліся.

Кастрычніцкія перамены дайшлі і да Койлаў. Сельгаскааператыў пачаў развязвацца, паклікана да жыцця ліквідацыйную камісію. Так як да кастрычніка ў кааператыве ўсе сваркі і недаразуменні разыгрываліся патаемна, скрыта, так, каб ніхто спецыяльна не бачыў — так пасля кастрычніка пачалося там сапраўднае наяўнае пекла.

Шайка камбінатараў і спекулянтаў глядзела на ліквідуючыся сельгаскааператыў, як на крыніцу ўзбагачэння.

*

Сход працягваўся. Ставалі заросшыя, худыя, абарваныя сяляне, паказваючы на Хвелара Грыгарука — былога старшыню сельгаскааператыва, Фроню Плеву — бухгалтаршу, Ульяна Тарасюка і на вока выкідалі ім усю сваю крыўду.

А сабралося гэтага ўсяго праз меру многа. Вось некалькі фактаў:

Своечасова павятовыя ўлады ўпарта пастанавілі, што старшынёю сельгаскааператыва абавязкова мусіць быць Грыгарук, бо гэта чалавек сталы і пэўны. Але вёска і кааператыўшчыкі ведалі яго з іншага боку і ні за што нехацелі згадзіцца на яго кандыдатуру. Прыехалі «саноўнікі» з павета, прыехаў нават пракуратар і коратка аб'явілі: «Ад сённяшняга дня Грыгарук будзе вашым старшынёю. Хто не згаджаецца? Ніхто не адзываўся. Грыгарук застаўся старшынёю. Гэты з «дэмакратычных» выбараў старшыня, сваёй дзейнасцю, а асабліва лянівствам пачаў пастунова прычыняцца да разладу ў кааператыве.

У жніва ці капанне бульбы Грыгарука ў 11-гадзін ледзь выцягвана з ложка, аж смярдзела ад яго гультайствам.

Аднака-ж, калі разыходзіцца аб іншыя справы — то Грыгарук у шапку не спаў, патрапіў запісаць сабе за мінулы год аж 1.000 працадзён.

Ульян Тарасюк — малы з пранізлівымі вочкамі, вясковы спекулянт меў доступ да склада, аборы, ведаў аб усялякіх кааператыўных справах. Паклікана яго ў камісію. На сходзе, як кажуць, пасыпалася каменне на яго галаву. Сяляне пачалі выкідаць яму ў вочы ўсялякія справы. Абвінавачвалі яго ў тым, што каровы вартасці 3 тысячы злоты, ён прадаў за 1.5 тысячы, што дзякуючы яго паваротлівасці і «ініцыятыве» падзелася недзе 3 шляёў, 3 хамуты і 11 кілограмаў воўны, што ён раскраў найбольш дзяржаўнай маёмасці, што разбагацеў і гэтак далей.

Цяжка пералічыць усе ўчынкі Тарасюка. Шайка спекулянтаў прадала збожжа, будаўнічыя матэрыялы, абору, машыны і гд. Быў прыгожы сад, але што-ж, узімку зайцы яго нішчылі, ніхто не даглядаў, бо вядома, не было гаспадара. Вясною начамі раскрадзена (вырвана) у садзе дрэўцы і сад зусім знішчыўся.

Хто меў доступ да сельскагаспадарчай маёмасці? Хто ўзбагачаўся? Шайка! Але задоўжанасць сельгаскааператыва, як збожжа так і падатак, прыйшлося плаціць усім членам. Разлічана і на тых, што кралі ды багацелі і на тых, што нават пальцаў не мачылі ў гэтай рабоце. Восенню кааператыўнае поле засеяна азімінай, а тут незадоўга прыйшлося размяркоўваць калоніі. Ну, што-ж, гаспадар можа атрымаць сваю калонію толькі пасля жніва і вось тут-то шайка пастанавіла выкарыстаць момант. Пры падзеле гектараў гэтай-жа засеянай зямлі арыентаваліся на колькасць выпрацаваных працадзён. Такі як Грыгарук і іншыя, яму падобныя, надзялілі сабе найбольш гектараў і найлепшую зямлю.

— А бедным? Вядома, бедным надзялілі, што найгоршае і то па маленькай палосачцы.

Сапраўды, не спісаць усёй крыўды, якую шайка махальнікаў прычыніла бедным, сумленным людзям.

*

На ўскраіне вёскі, у старэнькай, развальваючайся хатцы, жыве стары партызанскі дзеяч, член партыі, член сельгаскааператыва, — Іван Ільяшук. Вайна пакрыўдзіла яго. Ільяшук страціў слух. Як пачалі руйнаваць сельгаскааператыў — ён разам з жонкай выступаў супраць грабежу кааператыўнай маёмасці, імкнуўся ўвесці парадак, каб справядліва ўсё падзяліць. Прасіў, каб прадалі яму крыху дошак на рамонт хаткі. Дарма. Ільяшука абсмяялі нічога не атрымаў а назначана яму самы благі палетак, дзе толькі мятла ды зелле ўсялякае расце. Дзе такі Ільяшук і яму падобныя пойдуць па справядлівасць?

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана

(Працяг са стар. 3)

То працягла яе пяюць, то гулліва. Як царыца, плыве жняя, гордая за сваю працу, што корміць усіх людзей. Толькі няма на яе галаве кароны, затое на плячы мірна адпачывае серп.

Як толькі Янка прыходзіў дадому, да яго далучалася Лёля. Яна патрабавала да сябе ўвагі і вельмі крыўдзілася, калі брат да канца не выслухае ўсе яе прыгоды за дзень. Прыгод і сапраўды было многа. Малая спрытна, як ваверка, лазіла па дрэвах, узбіралася на самы шчыток высачэзнага гумна. Бывалі выпадкі, што ў сваіх паходах яна сустракалася з вясковымі хлапчукамі, якія даставалі птушыныя яйкі, спусташалі гнёзды. Лёля не адставала ад іх і, набраўшы яек, чакала Янку. Хацелася перад ім пахваліцца, а калі Янка захоча, то яна не пашкадуе — усе да аднаго яйка яму аддасць, няхай што хоча з імі робіць. Здалёк убачыўшы старэйшага брата, яна напраскі бегла да яго і, падскочыўшы, павісала ў яго на шыі. Тады Янка падымаў яе ўгару, кружыў, потым ставіў побач з сабой.

— Гэта я табе! На, трымай — і Лёля паспешліва даставала схаваныя яйкі.

— Ты дзе іх набрала?!

Янка нават сумеўся і з такім дакорам глядзіць на Лёлю, што ў яе самі па сабе апускаюцца долу вочы і нямее язык. Яна толькі падымае руку і паказвае на дрэва.

— Ідзі і пакладзі іх там, дзе брала!

Ад крыўды Лёлі хочацца заплакаць. Хіба яна помніць, з якіх гнёздаў назбірала столькі яек. Але Янка няўмольны, больш ні слова ад яго не даб'ешся.

Спахмурнела дзяўчынка, зірнула яму ў твар:

— Занясу... Толькі ты мяне пачакай тут. Я хутка.

НАВІЧОК.

Бліжэйшая ад Луцэвічаў школа знаходзілася ў мястэчку Беларучы.

У сялянскай хаце, дзе не было ніякіх перагародак, настаўнік адначасова займаўся з трыма класамі.

Вучні з цікаўнасцю і крышку насмешліва паглядалі на рослага навічка, які падсеў да першакласнікаў. З вуснаў у вусны перадавалася яго прозвішча — Луцэвіч... На пытанне настаўніка, колькі яму год, Янка ціха, але вельмі выразна адказаў:

— Пятнаццаць...

У перапынак Уладзік Шыманскі, Стась Навіцкі, Зыгмусь Старжэўскі акружылі яго:

— Гавары, бамбіза, каторы год у першым класе сядзіш?

— Першы...

— Брашы, ды не забрэхвайся...

— Адразу прызнавайся: з тваёй навукі карысці, што з казла, — ні воўны, ні малака.

Янка пачырванеў, адышоў ад іх, ціха сеў на сваё месца.

Настаўнік расчарціў крэйдай чорную дошку на тры часткі. Для кожнага класа напісаў заданне па арыфметыцы. Пасля паклаў на стол тоўсты пучок бярозавых розаг, абвёў увесь клас суровым позіркам з-пад навіслых брывей, прыгладзіў вусы і, накульгваючы на правую нагу, выйшаў.

— На сяло пайшоў у госці, цяпер к абеду вернецца, — шапнуў Янку сусед і зморк, з апаскай паглядаючы на розгі.

Школьнікі старанна перапісвалі з дошкі заданне.

Янка акуратна напісаў лічбы да ста. Рашыў прыклады для другога класа.

Настаўнік усё яшчэ не вяртаўся. Употай хлапчук паглядзеў на сваіх крыўдзіцеляў. Чырвоны, потны, быццам пасля малацьбы, Уладзік кусаў вусны, хмурыўся. Нарэшце, са злосці стаў крэсліць напісанае ў сшытку. Стась і Зыгмусь таксама ламалі галовы над задачай. «Мабыць, ужо вельмі цяжкая трапілася», — падумаў Янка і амаль механічна перапісаў гэтую задачу з дошкі. Потым задумаўся і выразна ўявіў сабе ўвесь ход рашэння. Усяго тры пытанні. Цікава, што атрымаецца?! Калі ён запісваў адказ, нехта зазірнуў яму ў сшытак. У той-жа момант пачуліся воклічы:

— Луцэвіч рашыў!

— Рашыў задачу трэцяга класа?..

— Ідзі да дошкі, пакажы, як рашыць! Ды хутчэй, хутчэй-жа! А то вернецца Кульбак, усіх адлупцуе...

Крэйда слізгалася, крышылася ў Янкавых пальцах. Як-ні-як, ён першы раз у жыцці пісаў на класнай дошцы.

У гэты дзень трэцякласнікі гуртам праводзілі яго да самых весніц.

Чакаем на першы польска-беларускі слоўнік

Не будзем нікога пераконваць, як вельмі патрэбны беларускаму насельніцтву ў Польшчы, асабліва інтэлігенцыі, польска - беларускі слоўнік. Ды не толькі беларускаму насельніцтву. Слоўнікам будзе карыстацца кожны, хто толькі цікавіцца беларускай мовай і літаратурай, развіцём беларускай культуры.

Дагэтуль, нажаль маем толькі руска - беларускі слоўнік, выдадзены ў Маскве ў 1953 годзе, які з'явіўся ў Польшчы ў сакавіку 1954 года, у абмежаванай колькасці экземпляраў. Зразумела, што беларускае насельніцтва ў Польшчы лепш ведае польскую мову ад рускай. Таму, каб дабрацца да нейкага патрэбнага беларускага слова з гэтага слоўніка — прыходзіцца ў першую чаргу ўзяць у рукі слоўнік польска - рускі, знайсці ў ім адпаведнае рускае слова, а потым у слоўніку руска - беларускім адшукаць патрэбнае слова беларускае.

Думкі аб падрыхтоўцы польска - беларускага слоўніка радзіліся ўжо некалькі гадоў таму назад. Яшчэ ў 1952 годзе рэд. Б. Манкевіч звярнуўся да Міністэрства Асветы з прапановай, каб выдаць такі слоўнік, матывуючы гэта неабходнасцю карыстанца слоўнікам у першую чаргу пры апрацоўцы беларускіх падручнікаў.

У студзені 1954 года прыехала ў Польшчу праф. А. С. Фідроўская чытаць лекцыі па апісальнай граматыцы беларускай мовы для студэнтаў рускай філалогіі. У гутарках з праф А. С. Фідроўскай рэд. Б. Манкевіч закранаў справу апрацавання польска - беларускага слоўніка Справай гэтай зацікавілася праф. А. Яблонская і рэд. Б. Манкевіч быў запрошаны ў снежані 1951 года ў Польска - Савецкі Інстытут на канферэнцыю, на якой была абмеркавана і вырашана справа працы над польска - беларускім слоўнікам. Трэба тут сказаць, што да гэтай працы зусім нельга было-б прыступіць калі-б не было руска - беларускага слоўніка.

Апрацаваннем слоўніка заняўся Аддзел беларускай філалогіі пры Польска - Савецкім Інстытуце. Пад кіраўніцтвам праф. А. Яблонскай прыступілі да працы над слоўнікам рэд. Б. Манкевіч, магістрантка Варшаўскага Універсітэта Л. Халевінская, мгр. Л. Базылюк і студэнты рускай філалогіі Л. Гутнік і Б. Мэрынг. Калектыў праводзіць пастаянныя кансультацыі з праф. Варшаўскага Універсітэта Н. В. Бірылам.

Праца над слоўнікам пачалася ў студзені 1955 года. У лютым, бягучага года, закончана выпісванне слоўнікавых картак, якіх налічваецца каля 30 тысяч. Ад гэтых-жа картак і пачынаецца працэс працы над слоўнікам. Да польскіх слоў, выпісаных на картках, дапісваюцца адпаведныя беларускія словы. Пасля двух спраўджэнняў карткі перапісваюцца на адпаведныя аркушы паперы праз кальку ў трох экземплярах. Адбываецца яшчэ адна праверка перапісаных на аркушах слоў і потым гатовыя аркушы могуць ужо пайсці да выдавецтва. У польска - беларускім слоўніку будзе каля 30 тысяч слоў, сярод якіх знойдзецца таксама вялікая колькасць фразеалагічных зваротаў. Да гэтага часу амаль палова слоўніка ўжо праверана і перапісана на аркушы. Апрацоўка павінна быць закончана да канца 1957 года, а прыблізна, у канцы 1958 г. слоўнік гэты маецца выйсці з друку.

Сапраўды апрацаванне слоўніка ідзе вельмі паволі. Калектыў тлумачыць гэта тым, што ён робіць піянерскую працу, таму, што гэта першы ў гісторыі славянскай філалогіі польска - беларускі слоўнік .

Ёсць таксама вялікія клопаты з выдаваннем слоўніка. Слоўнік павінна выдаць выдавецтва «Wiedza Powszechna». Ад сакавіка гэтага года вядуцца размовы з выдавецтвам, якія яшчэ не закончаны, таму што друк слоўніка вельмі каштоўны.

31 мая 1957 года ў выдавецтве «Wiedza Powszechna» па ініцыятыве Выдавецкага камітэта пры Беларускім грамадска - культурным таварыстве адбылася канферэнцыя. У канферэнцыі ўзялі ўдзел: прадстаўнік Міністэрства Асветы інспектар Гасеўскі, дырэктар «Wiedzy Powszechnej» Парноўскі, рэд. Кандратовіч, рэд Б. Манкевіч і аўтар гэтага артыкула. На канферэнцыі дыр. Парноўскі выясніў, што «Wiedza Powszechna» ахвотна будзе друкаваць слоўнік, толькі патрэбныя на гэта фінансавыя сродкі, якіх нажаль выдавецтва не мае. Вельмі мала цікавіцца слоўнікам «Дом Ксёнжкі», аб чым найлепш сведчыць факт, што яго прадстаўнік не прыйшоў на канферэнцыю. «Дом Ксёнжкі» абяцае прыняць у продаж толькі дзве тысячы экземпляраў слоўніка.

Трэба дамагацца, каб знайшліся датацыі на польска - беларускі слоўнік, каб ён друкаваўся не ў двух—а ў дзесяці тысячах ,экземпляраў і, каб неўзабаве ён паявіўся на нашым кніжным рынку і трапіў да ўсіх тых, якія доўга на яго чакаюць.

ВІКТАР ШВЕД

ПАДУМАЙЦЕ АБ СВАІХ ДЗЕЦЯХ...

Міла глянуць на здаровае вясёлае дзіця, якое добра бавіцца і не прычыняе хатнім лішняга клопату.

— Добра гадуецца — кажуць суседзі і знаёмыя, а бацькі са задавальненнем прытакваюць. Можна сказаць, што добра развіваючыеся дзеці будуць потым добра вучыцца ў школе і вырастуць на добрых людзей. Бо ці-ж ёсць такія бацькі, якія не хацелі-б каб сваё дзіця выхаваць на добрага чалавека.

Як-жа запэўніць дзіцяці апеку і ўласцівыя ўмовы развіцця ўлетку калі трэба ісці на працу ў поле?

Выхад можа быць толькі адзін. Трэба сарганізаваць «дзяцінец» ці дзіцячы сад, у якім пад апекай адпаведна падрыхтаваных выхавацельніц дзеці будуць бавіцца, прызвычайвацца да парадку і чысціні, шанаваць працу дарослых і падрыхтоўвацца да навукі ў школе. А матулькі будуць спакойна і лепш працаваць ведаючы, што для іх дзяцей ніякая крыўда не дзеецца.

Аб сарганізаванні ўласцівай апекі над дзяцьмі ўлетку, павінны клапаціцца разам з бацькамі таксама і Грамадскія рады нарадовыя, земляробчыя гурткі і ўсе тыя, якім ляжыць на сэрцы справа выхавання дзяцей разам са справай павышэння ўраджаю.

Вельмі добра разумее гэта гурток вясковых гаспадынь у Баршчэве і Галоўках Вялікіх, Беластоцкі павет. Яны ўжо прыслалі Павятовай радзе нарадовай спісак дзяцей і задэклараваную бацькамі аплатнасць у постаці прадуктаў ці грошай.

Таксама прыгатаўляюцца вёскі Дуброўскага павета як: Ліпск, Скіблеба, Новы Двор і Бартнікі.

Дзіцячыя сады ў Дуброўскім павеце будуць змяшчацца ў школах. Мясцовыя настаўнікі вельмі ахвотна згадзіліся ўлучыцца да працы ў садах. Прэзідыумы Павятовых рад нарадовых маюць крэдыты прызначаныя на аплачванне выхавацельніц, кухарак, на закуп неабходных прыладаў, навучальных дапаможнікаў, цацак і г. д.

Аддзелы аховы здароўя са свайго боку запэўніваюць забяспечыць добрай кадрай, а Аддзелы гандлю надзеляць апал.

Падумайце і вы аб забеспячэнні сваіх дзяцей на лета.

І. ВЕРАС.

— Не таіся, расказвай, дзе вучыўся?..

— Ты ведаеш больш, чым сам Кульбак.

Як расказаць, што адзіным яго настаўнікам былі кнігі, якія ён браў з сабой у поле на начлег, чытаў пры месяцы, пры вогнішчы?

— Адкуль ты ведаеш, дзе вучыўся?! — дапытваўся Уладзік.

— Кнігі навучылі мяне, — усхвалявана адказаў Янка.

ПА КНІГІ.

Настаў жнівень з душнымі начамі, частымі навальніцамі. Прытуліўшыся лбом да акна, Янка любіў глядзець, як чорнае неба рассякала маланка. Часамі здавалася, што вогненныя стрэлы накіраваны проста на яго. Сэрца ў Янкі, то замірала, то пачынала гулка біцца.

У гэтыя дні ён пазнаёміўся са старым Сігізмундам Чаховічам, які жыў у маёнтку Бяседы. Туды, у маёнтак, прывозілі пошту. Здаўся бацька на Янкавы ўгаворы, дазволіў урэшце падпісацца на газеты і часопіс «Родина». Набліжаўся вечар. Каб скараціць шлях да маёнтка, Янка знайшоў лаз у стары панскі парк. Прабіраўся раўчуком, які, мабыць, прабілі пад мураванай сцяной вясновыя воды. Крапіва апякала Янку твар і рукі; здавалася, з-пад самага носа выскоквалі жабы і яшчаркі. Затое яшчэ завідна ён прабраўся да высокага дома з калонамі. Падняўшыся з-за кустоў, бачыў, як па пасыпанай пяском дарожцы прайшла пані, каротка стрыжаная, са звязкай ключоў на поясе. Янка пачакаў, калі яна схаваецца за домам, абмацаў у сябе за пазухай скрутак, квітанцыі на часопіс і газеты, сухі сыр і кавалак сала. Пасля падышоў да непрыкметных для вока дзвярэй. Яны паддаліся пад рукой, прапускаючы яго ў нізкі халаднаваты пакой. На падлозе, ля сцен — усюды тут ляжалі і стаялі кнігі. І было іх такое мноства, што ў Янкі заняло дыханне. Усё-б на свеце ён аддаў, каб жыць сярод гэтых кніг і чытаць, чытаць.

Сухенькі дзядок, як голуб, сівы і спакойны, адарваўся ад акенца, якое было роўна з зямлёй.

— Гэта ты, Яначак? Я так і ведаў... Хадзі да мяне, мой хлопчык, хадзі.

Рукі ў яго дрыжалі, вочы слязіліся. Быў стары такі худы і слабы, што, гледзячы на яго, Янка думаў: «Вось прыду другі раз і знайду яго мёртвым... Што тады?!» Знікне цудоўны новы свет, адкрыты ў гэтых кнігах.

Не, не можа расстацца з ім Янка. Усе харчы, якія дае яму ў поле маці, застаюцца цэлымі. Ён нясе іх сюды, каб хоць крыху падтрымаць старога. Той прагна есць, а Янка з такой-жа прагнасцю накідваецца на кнігі. Некрасаў, Кальцоў, Лермантаў, Пушкін, Канапніцкая — усё гэта прачытана. Яны сталі яго вялікімі-вялікімі сябрамі, без іх яму ўсюды пуста і самотна.

Наеўшыся, стары садзіць Янку побач з сабой і пачынае распытваць, што чуваць на волі. Усё яго цікавіць — як жывуць навакольныя сяляне, што думае рабіць далей Янкаў бацька. Пра ксяндза ён пытае, пра салдат і жандараў. Янка ледзь паспявае яму адказваць. У памяці старога блытаецца мінулае і сучаснае, даўно памёршыя і загінуўшыя ў Сібіры сябры ажываюць перад яго вачыма. Забыўшыся, ён, як з жывымі, вядзе з імі размову.

І раптам звяртаецца зноў да свайго госця:

— Пачаставаў-бы я цябе, Яначка, ды вось бачыш. Прыслала яна адну шклянку гарбаты і лустачку хлеба з маслам...

Яна — гэта тая самая пані з ключамі. Яе ведаюць усе навакольныя сяляне. Варта непадалёку паказацца чыёй-небудзь падводзе, як адразу-ж пачуецца прарэзлівы голас:

— Стой! Хто там едзе?!

У нядзелю Дамінік Ануфрыевіч ездзіў звычайна ў мястэчка на кірмаш. Пані крычала і яму. Пачуўшы ў адказ «Луцэвіч», яна выходзіла на дарогу і доўга стаяла ля воза, гутарыла з ім. Пыталася, ці цельная карова, якім цялём, колькі парасят прывялі свінні, як уродзіць збожжа, колькі яек паклалі пад гуску. Пытанні былі заўсёды аднолькавыя. Але і Дамінік Ануфрыевіч, і другія суседзі цярпліва слухалі. Па-першае, цераз панскі двор быў карацейшы шлях у мястэчка, а незнаёмых пані прымушала аб'язджаць кругом. Па-другое, вельмі добрыя чуткі хадзілі пра самога старога збяднелага пана Зыгмунта Чаховіча. У народзе гаварылі, што ён адстойваў мужыцкую праўду, удзельнічаў у паўстанні, за што быў сасланы ў Сібір. А як вярнуўся дадому, стаў жыць тут поўлегальна, бо ва ўсіх дзяржаўных спісах яго даўно лічылі нябожчыкам. Чуў пра гэта не раз ад бацькі Янка і быў вельмі шчаслівы, што пасябраваў з такім чалавекам.

(Працяг будзе)

Ці мяняецца клімат?

Нярэдка задаюць пытанне: чаму за апошні час змяніўся клімат нашай краіны. Не бывае цяпер такой суровай, як раней, зімы і гарачага лета. Чаму гэтай зімой былі цёплыя снежань і студзень? Ці не азначае гэта, што клімат робіцца больш цёплым?

Многія людзі думаюць, што клімат мяняецца не на працягу мільёнаў год, як гэта ёсць на самай справе, а вельмі хутка. Часта можна пачуць размовы аб тым, што, маўляў, нават старыя не памятаюць то такой цёплай зімы, то такой спякотнай засухі, то зацяжных дажджоў, то вялікай буры. Звычайна знаходзяцца і «тлумачэнні» рэдкім з'явам прыроды. Адны звязваюць іх з вырубкай лясоў, доўгія — з дзеяннем артылерыі і авіяцыі ў час вайны, а ў апошні час у зарубежным друку часта пішуць аб уплыве на клімат выбухаў атамных бомб. Але гэтыя тлумачэнні нічога агульнага не маюць з навукай.

Пэўныя адхіленні ад кліматычнай «нормы» яшчэ не сведчаць аб змяненні клімату. Суровыя зімы могуць здарацца некалькі год запар, але гэта не азначае, што надышло агульнае пахаладанне, дзве-тры цёплыя зімы не сведчаць аб агульным пацяпленні.

Вывад аб пахаладанні або пацяпленні можна зрабіць, аналізуючы даныя за дзесяткі і сотні тысяч год. Вучоныя ўстанавілі, што клімат, як і ўся прырода, няспынна змяняецца. Яшчэ ў XVIII стагоддзі геолагі меркавалі, што ў мінулым клімат зямлі неаднаразова і рэзка мяняўся. Эпохі пахаладання, якія суправаджаліся абледзяненнямі, змяняліся больш цёплымі перыядамі.

Велізарныя тоўшчы лёду пакрывалі калісьці і тэрыторыю нашай краіны. Але гэтыя рэзкія змены адбываліся на працягу не тысячагоддзяў, а дзесяткаў і соцен мільёнаў год. Таму за ўвесь гістарычны перыяд, які налічвае некалькі тысяч год, клімат змяніўся вельмі нязначна. Гэты вывад, зроблены буйнейшым савецкім вучоным, акадэмікам Л. С. Бергам, атрымаў цяпер амаль усеагульнае прызнанне.

Аб змяненні клімату за апошнія тысячагоддзі можна прыблізна меркаваць па даных старадаўніх летапісаў, літаратурных і іншых помнікаў, па даных такіх навук, як геалогія, біялогія і г. д. Так, напрыклад, па гадавых кольцах доўгавечных дрэў можна вызначыць змену дажджлівых і сухіх перыядаў, аб ваганнях клімату мяркуюць па адкладаннях стужкавых глін у азёрах і г. д.

Пры дапамозе розных метадаў удалося арыенціровачна намеціць змяненне кліматычных умоў у Еўропе і ў некаторых іншых раёнах за апошнія тысячагоддзі. Вучоныя лічаць, што 7.000—4.000 год назад клімат у Еўропе быў больш цёплы. Поўнач еўрапейскай часткі СССР была пакрыта высокаствалавай раслліннасцю, а ў цяперашняй лясной зоне распасціраўся стэп. Затым клімат стаў больш халодны і вільготны. Лес пачаў наступаць на стэп, тундра — на тайгу, узровень вады ў азёрах падняўся, узмацніўся рост тарфянікаў. Гэты «субатлантычны» клімат утрымліваецца і цяпер. Аднак у час гэтых карэнных змен клімату наглядаліся ваганні тэмпературы і вільготнасці рознай працягласці і інтэнсіўнасці. Так, паводле даных прафесара С. П. Хромава і іншых вучоных, у XI — XIII стагоддзях нашай эры клімат Еўропы, а магчыма і Азіі, быў адносна мяккі і сухі: у Альпах, Нарвегіі і Ісландыі ледавікі мелі мінімальнае распаўсюджанне, а ў Грэнландыі паспяхова займаліся жывёлагадоўляй. У XV—XVI стагоддзях пачалося пахаладанне, павялічылася ледавітасць мораў. Яно працягвалася да палавіны XIX стагоддзя.

У другой палавіне XIX стагоддзя намецілася новае змяненне клімату, якое прывяло да сучаснага пацяплення. Важнейшая яго асаблівасць — павышэнне тэмпературы паветра. Пачаўшыся прыкладна ў 70-х гадах, яно ўзмацнілася ў пачатку XX стагоддзя. Крыху змяніўшы свой характар да 40-х гадоў, пацяпленне працягваецца і цяпер. Цікава адзначыць, што пацяпленне адбываецца галоўным чынам за кошт халоднага часу года. Так, напрыклад, сярэдняя, выведзеная за дзесяцігоддзе (1931—1940 гг.) тэмпература студзеня ў Маскве была амаль на 4 градусы вышэйшая, чым у 1920 — 1929 гг., сярэдняя тэмпература ліпеня за гэты-ж час павысілася на 0,9 градуса.

Існуе думка, што ваганне клімату перыядычна паўтараецца. Так, некаторыя вучоныя ўказваюць на рэгулярныя 11-гадовыя, 36-гадовыя і нават 100-гадовыя перыяды пацяпленняў і пахаладанняў. Аднак назіранні апошніх дзесяцігоддзяў не пацвердзілі такой перыядычнасці.

Якія прычыны выклікаюць змяненне і ваганне клімату?

Ёсць некалькі гіпотэз наконт гэтага. Адны мяркуюць, што змяненне клімату абумоўліваецца прычынамі касмічнага парадку: аслабленнем або ўзмацненнем сонечнай радыяцыі (выпрамянення), праходжаннем планеты скрозь туманнасць і г. д. Другія гіпотэзы звязваюць перамену клімату са змяненнем вярчэння Зямлі і нахілу зямной восі, трэція—са змяненнем зямных умоў (нарастанне плошчы мацерыкоў, змяненне складу атмасферы, размеру Зямлі, адхіленне акіянічных цячэнняў і г. д.). Большасць даследчыкаў лічыць, што прычына цяперашняга пацяплення (яно адносіцца да ваганняў клімату з кароткай перыядычнасцю) тоіцца ва ўзмацненні агульнай атмасфернай цыркуляцыі, звязанай з павелічэннем сонечнай актыўнасці, г. зн. з большым выпраменьваннем сонечнага цяпла, ультрафіялетавых праменняў.

Узмацненне сонечнай актыўнасці наглядалася ў мінулым годзе, чакаецца сёлета і ў будучым годзе. Яно зробіць значны ўплыў на павелічэнне атмасфернай цыркуляцыі і надвор'е.

А. ШКЛЯР.

Набліжаюцца канікулы. Выкарыстайце вольны час на паглыбленне ведаў па прыродазнаўстве.
На здымку вы бачыце маладых заолагаў, якія ўважліва разглядаюць пабудову злоўленага ў рэчцы рака.
Фота — ЦАФ.

Расліны якія «страляюць»

Вядома нямала раслін, якія ў барацьбе за існаванне выпрацавалі арыгінальны спосаб рассейвання свайго насення, — яны «страляюць» ім, як страляе ружжо шротам.

У розных месцах СССР можна сустрэць такія «страляючыя» расліны. Гэта шалёны агурок, сібірская хахлатка, жоўтая акацыя, фіялка і іншыя.

Рэкордных вынікаў па «дальнасці стральбы» дасягае шалёны агурок. Радзіма гэтай гарбузовай расліны — Каўказ. У дзікім выглядзе яна сустракаецца ў Поўднёвай Еўропе.

Пры пасяванні ў сценках плода, які нагадвае звычайны агурок, разрастаюцца асобыя клеткі; яны моцна ціснуць на слізістае змесціва плода, ціск дасягае прыкладна трох атмасфер. Канец ножкі такога агурка выконвае ролю корка. Варта крануць яе, як ад унутранага ціску ён вылятае з гучным трэскам; струмень з «выстраліўшага» шалёнага агурка здолен пырснуць на адлегласць 6—8 метраў.

Амаль таксама вядзе сябе заячая кісліца, якая сустракаецца ў цяністых яловых лясах.

Горад на дне возера

Паміж горных вяршынь Арменіі знаходзіцца вялікае возера Севан. Ад пэўнага часу ўзровень вод возера беспераПынна змяншаецца. Воды Севана падаюць праз тунель зроблены ў скале, на турбіны і гідраэлектрастанцыі і плывуць да ўраджайнай нізіны Аркс навадняючы па дарозе палі і вінаградныя плантацыі.

Узровень вод будзе зніжацца да часу прадбачанага інжынерамі. Аднак ужо цяпер паказалася з вады значная частка дна адкрываючы чалавечаму воку схаваныя на працягу 3.000 год таямніцы.

Калісьці на дне Севана знаходзіўся вялікі, багаты горад з вялікімі дамамі і шырокімі вуліцамі і пляцамі накшталт чатырохвугольнікаў. На адным з такіх пляцоў, археолагі адкрылі вялікі камень пакрыты клінапісам. На тым камені выдаўбана імя цара Аргішта I. Сведчыць гэта аб тым, што гэты горад калісьці належаў да ўладальнікаў старажытнай дзяржавы Урарту.

Археалагічная экспедыцыя Гістарычнага музея Арменскай Акадэміі навук распачала даследы на дне возера ад праВядзення раскопак двух курганоў з XI ст. да н. э. У курганах адкрыта скалістыя нішы глыбінёю да 3 метраў. Памерлых жыхароў горада не хавалі ў зямлі, але клалі ў скалістых магільнях, дзякуючы чаму, магілы захаваліся яшчэ ў добрым стане.

Адкрыцці на дне возера Севан яшчэ раз пацвердзілі гіпотэзу савецкіх вучоных, што катлавіну возера калісьці засяляў народ аб высокай культуры. У старажытны перыяд тэктанічныя зрухі гор замкнулі катлавіну, і воды 28 рэк сплываючы ў яе, утварылі найвялікшае на Каўказе возера аб цяперашняй плошчы 1.416 кв. км.

Свята Клеапатры

У гэтым годзе спаўняецца 2.000 гадавіна ўступлення на трон егіпецкай каралевы Клеапатры. У Егіпце гэтая гадавіна будзе адзначацца вельмі ўрачыста. Адбудуцца гістарычныя відовішчы і правядзецца рэканструкцыя славутых старажытных будоўляў, што прад вачыма егіпцян і шматлікіх турыстаў створыць карціну пышнасці легендарнай эпохі.

Ці ведаеце, што…

...вынаходнік Фернандо Салдана намеран пабудаваць у Мексіцы водную электрастанцыю, якая будзе прыведзена ў дзеянне энергіяй марскіх хваляў. Доследная электрастанцыя будзе пабудавана на працягу бліжэйшых 8-мі месяцаў.

*

...у Вялікабрытаніі праведзена выпрабаванні самалёта, які можа падымацца і сядаць па вертыкалі (пёнова). Самалёт мае 4 доўгія «нагі» і 2 супрацьлеглыя рухавікі. Самалётам лётчык кіруе пры дапамозе сціснутага паветра.

*

...савецкія вучоныя, для лоўлі рыб ужылі электрычнае святло. Першыя выпрабаванні, праведзеныя на Чорным і Каспійскім марах, далі вельмі добрыя вынікі. За няцэлыя тры мінуты паблізу крыніцы святла апынулася мноства рыб і... выцягнута сетку поўную рыб.

*

...у Нямеччыне праводзіцца выпрабаванні з ахоўнай адзёжай са шклянога валакна, якая вытрымлівае тэмпературу звыш 1.000 градусаў. Гэтая адзёжа з'яўляецца ўстойлівай не толькі на высокія тэмпературы, але таксама і на дзеянне радыёактыўных рэчываў і шкодных хімікаліяў.

*

...на палях Аўстраліі паявіўся дыстанцыйна кіраваны трактар. Трактар працуе без шафёра. У кабіне абсталявана кіруючу ўстаноўку. У ферме, у так званым кантрольным пакоі, сядзіць чалавек, які можа рэгуляваць хуткасць едучага полем трактара, заварочваць яго, калі трэба, і г. д. — усё толькі націснуўшы адпаведную кнопку і рычажок перадавальна — кіруючай ўстаноўкі.

Кулінарыя

Рыба фаршыраваная

Рыбу ачысціць ад лускі, адрэзаць галаву, не разразаючы брушка, дастаць унутро; выкінуць з галавы жабры, прамыць халоднай вадой і нарэзаць рыбу папярочнымі кавалкамі.

З кожнага кавалка рыбы выразаць мякаць, не пашкодзіўшы скуры. Для прыгатавання фаршу выразаную мякаць разам з цыбуляй і хлебам, намочаным у вадзе і выціснутым, прапусціць праз мясарубку. У фарш дадаць сырое яйка, соль і ўсё старанна перамяшаць.

Прыгатаваным фаршам запоўніць кавалкі рыбы ў тых месцах, дзе была выразана мякаць, і параўняць нажом, змочаным у вадзе.

На дно каструлі пакласці нарэзаныя кружочкамі буракі і моркву, а таксама старанна прамытае цыбульнае шалупінне.

Наверх гародніны пакласці фаршыраваныя кавалкі рыбы, на іх яшчэ слой гародніны, потым зноў рыбу і зноў слой гародніны. Рыбу з гароднінай заліць халоднай вадой так, каб вада толькі пакрыла іх і, закрыўшы каструлю, паставіць варыць на слабы агонь на 1,5 — 2 гадзіны, лічачы з моманту закіпання вады. Пры гатаванні неабходна сачыць, каб рыба і гародніна не прыгарэлі; верхні слой рыбы трэба зрэдку паліваць бульёнам.

Перад падачай на стол рыбу разам з гароднінай перакласці на блюда, бульён, які застаўся, працадзіць і паліць ім рыбу.

Пры жаданні ў атрыманым бульёне можна зварыць ачышчаную бульбу і выкарыстаць яе на гарнір да рыбы.

Такім спосабам можна прыгатаваць шчупака, судака, ляшча і карпа.

На адну вялікую рыбу (2—3 кг) — 100 да 200 г. белага хлеба, 300 г. цыбулі, 2 буракі, 3 морквы, 1 ст. лыжку цукру, 2 яйкі, 1 ст. лыжку алею.

Арганізуйма касы ўзаемадапамогі

У кожнай вёсцы знойдзецца гаспадар, а нават і не адзін, якому часам нехапае грошай на ўсялякія патрэбы. Вось напрыклад трэба селяніну купіць плуг, ці барану, ці нешта падрамантаваць, ці часам іншая патрэба ўзнікне, а тут нехапае грошай. Што-ж рабіць гэткаму чалавеку?

У гэткіх выпадках ідзе да суседа, або нейкага сваяка і пазычае. Ды і тыя не заўсёды могуць служыць яму дапамогай. Тады ідзе да нейкага замажнейшага гаспадара.

І тут вынікаюць часам крутыя справы, бо той хто пазычыць, патрабуе працэнт.

Часта селянін нават ахвотней згаджаецца на адробак. Іншыя ізноў карыстаюцца момантам, бо гэткім адробкам селянін двойчы адплаціцца за пазычаныя яму грошы.

Ёсць выхад з гэткага становішча. Трэба арганізаваць касы сялянскай узаемадапамогі.

Як сарганізаваць гэткую касу? Справа простая. Трэба склікаць сход у вёсцы, выбраць касавы камітэт. У склад камітэта мусяць уваходзіць людзі чэсныя, сумленныя. Членам касы можа быць селянін, які ўнясе членскі ўзнос. Сяляне, у залежнасці ад колькасці гаспадароў у вёсцы, павінны ўстанавіць вялічыню грашовай складчыны. Усе гэтыя складчыны складаць касавому камітэту.

Часта, асабліва на прадвесні, селяніну не хапае і збожжа на хлеб. Дзеля таго можна сарганізаваць і збожжавую складчыну.

Там, дзе існавалі сельгаскаапэратывы — нельга наракаць на ўмовы. У кожнай такой вёсцы засталіся каапэратыўныя будынкі, у якіх можна зрабіць склад на знесенае сялянамі збожжа. І вось, селянін, якому не хопіць збожжа можа пазычыць яго ў грамадскім складзе.

Беласточчына рыхтуецца да Купалаўскага юбілею

Дзеці Рыбакоўскай школы любяць Янку Купалу. Яны часта гутарылі з настаўнікамі, як найлепш правесці дзень Купалы. І вось усе разам пастанавілі: 16 чэрвеня збяруцца каля рэчкі. Кожны будзе мець на галаве вянок з кветак. Каля рэчкі адбудзецца Купалаўская ўрачыстасць. Будзе расказана біяграфія Янкі Купалы, потым будуць спявацца песні, дэкламавацца вершы Янкі Купалы.

Пасля ўсяго гэтага дзеці будуць пускаць свае вянкі на воду, а гарманіст у гэты час будзе іграць беларускія песні.

На ўрачыстасць прыдуць людзі з вёскі.

Орля (Бельскі павет)

У сувязі з 75 гадавінай з дня нараджэння Янкі Купалы Грамадскі Дом Культуры ў Орлі арганізуе 23 чэрвеня Купалаўскі вечар.

Праграма вечара прадбачыць: дэкламацыю твораў Купалы, песні, выступленні інструментальнага народнага аркестра пад кіраўніцтвам Р. Ф. Агіевіча.

Актыўны ўдзел у Купалаўскім вечары ў Орлі прыме школьная моладзь.

Беларускі Агульнаадукацыйны Ліцэй у Бельску

Школьная моладзь пад кіраўніцтвам і пры дапамозе настаўнікаў рыхтуе спецыяльную Купалаўскую ўрачыстасць з удзелам школьнай мастацкай самадзейнасці.

У праграме: уступнае слова аб Купалу, дэкламацыі, хор, аркестр, танцы.

Беласток

Гурток БГ-КТ у Беластоку рыхтуе вялікую Купалаўскую ўрачыстасць на дзень 23 чэрвеня з удзелам Беларускага народнага калектыву песні і танца і драматычнага беларускага гуртка які паставіць камедыю «Прымакі» — Янкі Купалы.

Галоўнае Праўленне БГ-КТ выставіць у вітрыне дома міжнароднай кніжкі і друку мастацкі плакат, выкананы спецыяльна на 75 гадавіну з дня нараджэння і 15 гадавіну з дня смерці Янкі Купалы.

Адзін плакат будзе з тэкстам беларускім, другі з польскім.

Пад адрасам Прэзідыума ГРН у Вальніцах

Зборшчыкам падаткаў у ГРН Валыньцы, Сакольскі павет ёсць Янка Мальчык з Візгаў.

Амаль штодзённа Я. Мальчык дамоў вяртаецца п'яны. — За што ён п'е? — пытаюцца людзі.

У хаце ў Янкі ёсць старыя бацькі, якія працуюць на 10-гектаровай гаспадарцы.

Я. Мальчык не толькі што не дапамагае ім у працы, але яшчэ здзекваецца над бацькамі, калі вернецца п'яны. — Тады, хоць ты з хаты ўцякай — скардзіцца маці. Пачне вызываць брыдкімі словамі, а калі што, дык пабʼе.

А моʼ-б так Прэзідыум ГРН у Волыньцах зацікавіўся паводзінамі свайго працаўніка Я. Мальчыка, ды не пазволіў яму далей п'янстваваць і здзеквацца над старэнькімі бацькамі.

(в і а)

Трэба заахвоціць

— Ці чытаюць у вас беларускія кніжкі? — спытаў я Уладыслава Хомчыка — загадчыка Грамадскай бібліятэкі ў Бабіках, у Сакольскім павеце. Хомчык іранічна ўсміхнуўся. Усё ясна.

Пасля аднак аказалася, што людзі ўсё-ж такі чытаюць беларускую літаратуру — умеюць чытаць і любяць беларускае слова. Надзя Стасевіч з Мішкенік і Наталя Стасевіч з Вялікіх Мішкенік ці Трахім і Аляксандар Тур з Сухініч, маюць на сваім конце шмат беларускіх кніжак. Напэўна з цікавасцю прачыталі кніжку І. Мележа «Блізкае і далёкае»; А. Гайдара «Выбраныя творы»; зборнік «Змітрок Бядуля» ці кніжку Антона Пасядовіча «Дарогай шчасця».

Трэба толькі паказаць чытачу беларускую кніжку, заахвоціць яго да прачытання, а не чакаць, аж ён сам выцягне іх з пылу бібліятэчных шаф.

(ся)

Ці гэта службовая таямніца?

Сямікласная школа ў Гуранах, Сакольскі павет, змяшчаецца ў звычайных сялянскіх хатках. У пакоі вучацца дзеці, а ў кухні гнездзяцца гаспадары — цяжка ў такіх умовах працаваць настаўнікам, а дзецям вучыцца.

І вось жыхары Гуранаў і навакольных вёсак пастанавілі дабіцца пабудовы новай, прыгожай школы. Падшукалі адпаведны пляц, выслалі ў Аддзел асветы ПРН сітуацыйны план, загарантавалі выкананне ўсіх нефаховых работ пры будове і абавязаліся скласці адпаведныя грашовыя датацыі.

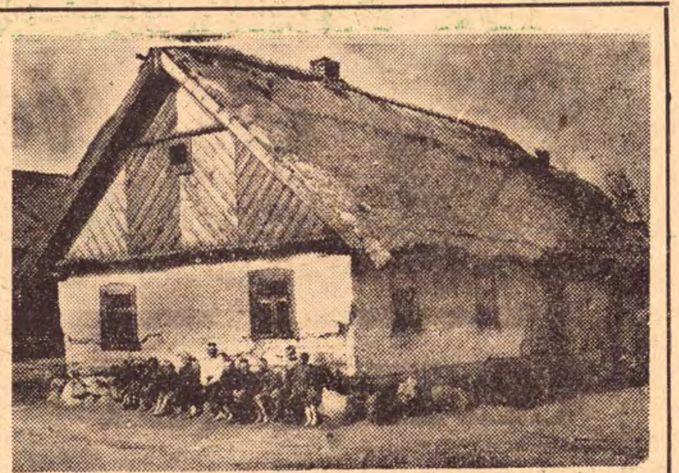
Аддзел асветы ПРН у Саколцы ўлічыў гэту будову ў сваім інвестыцыйным плане... толькі невядома на які год? Няўжо гэта службовая таямніца?!

* * *

Падчас астатняга збору грашовых складчын на школьнае будаўніцтва ў раёне Гуранскай пачатковай школы сабрана 640 зл., што на тутэйшыя ўмовы ёсць вельмі многа. Ініцыятыўны загадчык школы грам. Язэп Субета з настаўніцай Ядвісяй Станкевіч самі хадзілі да бацькоў сваіх вучняў. Вучні 7-га класа ахвотна дапамагалі сваім настаўнікам у гэтай справе.

Ці не маглі-б узяць з іх прыклад і іншыя настаўнікі навакольных школ, дзе збор складчын на школьнае будаўніцтва праходзіць вельмі слаба?

(С. Я.)

Вось у гэтай хатцы ў вёсцы Хварасцяны, Дубровскага павета, змяшчаецца Пачатковая школа. Сяляне гэтай вёскі дамагаюцца атрымаць грошы на пабудову новай школы. Нажаль атрымаць не могуць, а хатка ўжо валіцца.

Узімку тут паліцца торфам, або саломай, поўна дыму.

Ці сапраўды, хварасцянскія дзеці дачакаюцца таго, што столь да зямлі іх прыдушыць?

На нашу думку сяляне павінны перш падрыхтаваць плошчу пад новую школу, некаторыя матэрыялы, а тады і дзяржава дапаможа.

Фото — А. О.

Гэта брыдка

Уладзік, — сын Міхаліны Курыловіч, не належыць да найлепшых вучняў Сухініцкай школы. Ну, што-ж — не ўсе-ж могуць быць выдатнікамі! І вось, не так вельмі даўно, Уладзік крыху заленаваўся і не вывучыў урока па польскай мове. За гэтую нядбайнасць настаўніца Зоя Цірулько пакінула яго пасля ўрокаў — як кажуць — «без абеду».

Калі Уладзік пазней за ўсіх іншых прыйшоў да хаты, маці спытала, дзе ён так доўга быў. Але Уладзік даволі «кемлівы» хлопчык — ён не дурань прызнавацца, што не хацелася яму навучыцца. Добра ведаў, што матка, як і іншыя бацькі Сухініч, не любіць сваёй роднай мовы, паніжае яе — а ўсё дзеля таго, каб яе сынок быў «культурным» чалавекам. Таму спакойна адказаў сваёй роднай матцы, што настаўніца пакарала яго за невывучэнне ўрока беларускай мовы. А клапатлівая мама зараз-жа пабегла да настаўніцы з вялікай авантурай.

Фэ, так рабіць... і выракацца сваёй роднай мовы.

(ся)

Пахаваў жывога

Працаўнік Прэзідыума ГРН у Рудні (Беластоцкі павет), грам. Кузніцкі — заўсёды п'яны. Аднойчы я прыйшоў залатвіць адну справу ў Прэзідыуме. Правёў дарма амаль тры гадзіны. Праз некалькі дзён мне спатрэбілася зноў прыйсці ў Прэзідыум у справе метрыкі нараджэння. Гэтыя справы належаць да працаўніка Кузміцкага, які ізноў нецвярозы і ўзяўся выпісваць метрыку нараджэння мне і маёй жонцы. Пасля двух гадзін уручыў мне зложаныя дзве паперкі, запатрабаваў 4 злоты і сказаў: «едзьце ў Беласток, у Грамадска - адміністрацыйны аддзел і там сваю справу залатвіце».

Зложаную паперку я не разглядаў, зразу ўсунуў у кішэню і пайшоў. Калі зайшоў дахаты, штось мне ткнула пабачыць, што там напісана. Дастаю прыгожа зложаныя дакументы, чытаю, а тут вялізнымі друкаванымі літарамі напісана «Акт смерці».

З выпісанага Кузміцкім дакумента вынікае, што я ўжо ў 1924 годзе памёр і пахаваны ў Юшкавым Грудзе, а мая жонка — у 1929 годзе.

Думаю, што такія п'яніцы не павінны мець месца на пасадах ва ўсялякіх установах, тым больш у Прэзідыумах Грамадскіх рад народовых.

УЛАДЗІМІР ФІЦ
вёска Бахуры.

Нядбайнасць

У Бабро́ўніках (Беластоцкі павет) ёсць крама ГС-а. Але цяжка ў ёй штосьці купіць, тым больш, што адкрыта яна толькі тады, калі схоча гэта крамар Аркадзь Дарожка.

Грам. Дарожка не звяртае асаблівай увагі на папрокі людзей — найважнейшае, каб добра жыць з некаторымі членамі Праўлення ГС-а. А тавары? Гэта ўжо хіба найменш важнае — за мукой, соллю, цукрам ці півам, як хто хоча, то можа сабе падʼехаць у Гарадок. Ну, не?!

(ся)

Складчыны на Выдавецкі фонд

455) М. Корх, Лукавіца-Ліманова — 20 зл.
456) В. Лукша, Семяноўка — 30 зл.
457) А. Маскалевіч — 40 зл.
458) А. Парэмбскі, Мастаўляны — 100 зл.
459) Г. Бібіло, Кошалін — 20 зл.
460) І. Гуцька, Трушкоў — 100 зл.
461) П. Сенкевіч, Вроцлаў — 30 зл.
462) Вучні і настаўнікі Пачатковай школы ў Сучках — 59 зл.
463) Вучні Пачатковай школы ў Рыбаках — 185 зл.
464) Пачатковая школа Рыбакі — 80 зл.
465) Пачатковая школа Плёскі — 190 зл.
466) Пачатковая школа Савіны — 23 зл.

Грашовыя складчыны ўплочвайце на:

Konto PKO Nr 12-9-165 w Białymstoku — Zarząd Główny Biał. Tow. Społeczno-Kulturalnego w Białymstoku z zaznaczeniem „Fundusz Wydawniczy".

Цэны на рынку ў Беластоку 6.6.57 г.

жыта за 100 кг	290—310 зл.
пшаніца за 100 кг	350—360 зл.
авёс за 100 кг	370—380 зл.
ячмень за 100 кг	340—350 зл.
бульба за 100 кг	80—90 зл.
гарох за 1 кг	5 зл.
цыбуля за 1 кг	4—5 зл.
морква за 1 кг	2,40—2,50 зл.
курыца за 1 штуку	35—40 зл.
яйка адна пара	2,60—2,70 зл.
малако 1 літр	3 зл.
смятана 1 літр	17—18 зл.
масла за 1 кг	40—48 зл.
свініна за 1 кг	27—28 зл.
саланіна за 1 кг	30 31 зл.

Ю. Ш.

Ці ведаеце, што...

...пярун ляціць з хуткасцю каля 100 кілометраў на секунду пры тэмпературы 18.000° па Цэльсію.

* * *

...маса месяца ёсць 81 разоў меншай ад масы зямлі.

Адказы рэдакцыі

М. БУРА — Тарнопаль. Верш не надаецца да друку. Пішыце да нас далей.

ВУЧАНІЦА IX КЛАСА БЕЛАРУСКАГА ЛІЦЭЯ У БЕЛЬСКУ — Просьбу Вашу выконваем. Змяшчаем даведку аб маладым паэце Ул. Гайдуку.

СЕЛЯДЦЫ

Вядома, ў нашым жыцці селядцы не апошняе месца займаюць. Некаторыя людзі амаль з дзявочай ласкавасцю адносяцца да селядцоў. А нашы гаспадыні проста па мастацку абыходзяцца з імі. Ачысцяць, прысыплюць зялёнай цыбуляй, пальюць алівай, паставяць гарачую, рассыпчыстую бульбу, і святыя ўгоднікі, пакажыце мне такога флегматыка, які-б на такія селядцы не накінуўся быццам каршун на курыцу.

У нашых сяброў заграніцай ёсць рыжскія селядцы, з надрэзанымі шпікамі, шатландскія — зусім без галовак, Івосі — з тлустымі спінкамі, а ў нас селядцы звычайныя, па 18 зл., а недамер на 13 зл. 50 гр. за кілограм.

Нядаўна вырашыў я паглядзець, як нашы браты літоўцы жывуць і пачасаў, паміж зялёнымі лясамі ў Віжайны за Сувалкі.

Заходжу ў кааператыўную краму, а прадаўшчыца якраз адкрывае бочку з селядцамі і кажа: — Чалавеча добры, паглядзіцё, што цэнтраля рыбная з намі робіць. На бочцы напісана «нето 100 кілаграмаў», а ў фактуры «нето 105 кілаграмаў».

— Добра напісана — адказваю. Не то 100 кілаграмаў, не то 105 кілаграмаў. Мабыць цэнтраля сама не ўпэўнена ў вазе. А прадаўшчыца рукамі шэрую соль зверху адгортвае, а з-пад грубага слоя солі вы цягвае селядца, паказвае і кажа:

— Тры гады працую ў ГС-е, гэткія недамеры заўсёды былі па 13 зл. 50 гр., а цяпер па 18 зл.

— Паненачка мілая — — кажу, Цэнтраля рыбная не адкрыла Амерыкі, цяпер часта тавар горшай якасці прадаюць за тавар лепшай якасці. Баяліся паслаць гэткія селядцы ў горад, а ў такіх Віжайнах хто разбярэцца, дзе недамер, а дзе перамер.

— Селядцы раскупяць, а соль застанецца ў бочцы і што-ж мне тады рабіць? — кажа прадаўшчыца.

— Наіўная з цябе дзяўчына — адказваю. У цэнтралі рыбнай людзі таксама хочуць жыць. Соль каштуе 1 злоты, а селядцы-ж даражэйшыя, вось дык і сыплюць як найбольш солі для волі, а вы даражэнькая, як селядцы прадасце — то дасыпце ў бочку яшчэ кілаграмаў з 10 сваёй солі, засведчыце вагу бочкі пратаколам і адашліце назад. Прадаўшчыца глянула на мяне і аж разлаялася са злосці.

Вядома, лаяцца, асабліва дзяўчыне непрыстойна, але выбачце ёй дарагія чытачы. Яна-ж узгадавалася сярод буйных лясоў, дзе нават аўтобус ПКС не загляне, але махлярства і ашуканства забралася.

Дзядзька Лявонь

На што?

— Іванка, чаму ты хаты не пакрыеш? Пабач як у яе цячэ!

— Як-жа яе цяпер крыць, калі дождж ідзе?

— Ну не цяпер, але тады, як пагода.

— Як пагода? А тады-ж на што?

Колькі табе гадоў

Колькі табе гадоў?

— Адкуль я маю ведаць, колькі мне гадоў. Як я радзіўся — быў без памяці; як рос — розуму не меў; а як ужо да розуму дайшоў, то тады-б і лічыў, але ўжо шмат гадоў прайшло.

Не заваліцца

— Скажы, дзядзька, ці праз гэты масток можна прайсці: ён не заваліцца?

— Ідзі смела! Нядаўна п'яны старшыня ракам поўз і то не заваліўся.

Вечарынка

— Ну як-жа там табе было, на вечарынцы?

— Э... якая там вечарынка! Толькі тры крэслы ўсяго паламалі і сем зубоў выбілі...

Напаіў

— Напаіў ты каня?

— Напаіў!

— А чаму ў яго морда сухая?

— Бо вады не дастаў.

Што вы сказалі-б каб я вас, напрыклад, за тыдзень... пацалаваў.

— Сказала-бы, расцяпа...

ЭПІГРАМЫ

АБЯЦАНАЯ ЗЯМЛЯ

Па рольных аддзелах мужыкі б'юць ногі
Просяць на каленах — дайце нам аблогі.

КАМЮНІКЕ

Карабль у Гдыню прывёз аж з Канады збожжа,
А сваіх аблогаў абсеяць мы ніяк не можам...

Корань

Дыпламаваны баран

(байка)

У адным сяле (не важна — дзе)
Хадзіў Баран у чарадзе.
Разумных бараноў наогул-жа нямнога,
А гэты дык дурней дурнога —
Не пазнае сваіх варот:
Відаць, што галава слабая.
А лоб дык вось наадварот —
Такога не страчаў ніколі лба я:
Калі няма разумніка другога,
Пабіцца каб удвух,
Дык ён разгоніцца ды ў сцену — бух!
У інашга дык выскачыў-бы й дух,
А ён — нічога.
І вось за дурнасць гэту
Яго вучоным раз празвалі нейк насмех,
А каб двара не перабег,
На шыю прывязалі мэту:
— Вось, — кажуць, — і дыплом табе,
Што гэта за «дыплом», Баран — ні «мя», ні «бэ»,
Аднак-жа перад Кошкаю пачаў ён ганарыцца:
— А што-ж ты думала, сястрыца!
Хіба мне пахваліцца няма чым?
Дыплом я заслужыў, здаецца-ж, галавою,
І не раўнуйся ты са мною,
— Аб гэтым лепей памаўчы, —
Сказала яму Кошка. —
Каб ты быў разумнейшы трошка
Ды розумам раскінуць мог авечым,
То ўбачыў-бы, што ганарыцца нечым,
Бо заслужыў ты свой дыплом
Не галавой, а лбом,

*

Другі баран — ні «бэ», ні «мя»,
А любіць гучнае імя.

КАНДРАТ КРАПІВА

РЭБУС

Гэты рэбус заключае ў сабе беларускую прыказку. Трэба яе адчытаць і прыслаць у «Ніву».

Сярод тых чытачоў, якія да 30.VI г. г. прышлюць правільныя развязкі, будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод.

Адказы прысылайце на паасобных картачках з дакладным адрасам.

Р.

Развязка шахматнай загадкі 19 нумара „Нівы"

Развязка: « Чужое багацтва не грэе»
Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1) Людміла Швайко — Рыбалы, Бельскі павет.
2) Пятро Мартыняк — Новакорніна, — Гайнаўскі павет.
3) Марыя Магусевіч — Аўгустова, Бельскі павет.
4) Сяргей Сэвэрын — Беласток.
5) Алесь Харкевіч — Новае-Ворава,
6) Юрка Скарбіновіч — Аўгустова, Бельскі павет.
7) Марак Вэнц — Новая Руда.
8) Уладзімір Прахорук — Беласток.
9) Рышард Буфайло — Свіноуйсце.
10) Алесь Яноўскі Новая Руда.

Узнагароды высылаем поштай.

Р.

СПОРТ

У здаровым целе — здаровы дух

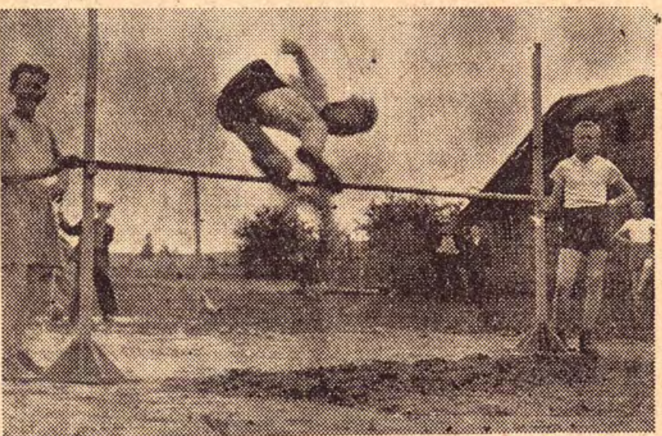
Слова спорт у адлеглай ад гарадоў вёсцы Хілімоны, у Дуброўскім павеце, да нядаўна было амаль невядомае. А калі хто і чуў гэтае слова, то хіба толькі па радыёкропцы або прачытаў у газетах.

У 1956 годзе, у Хілімоны прыбыў малады, поўны жыццёрадаснасці, настаўнік Яўгені Жук. Вёска вялікая, моладзі многа. А моладзь, вядома, як моладзь — любіла і пахуліганіць і рабіць не заўсёды тое, што патрэбна. Жук вельмі любіў спорт. У Хілімонах не было ані спартыўнай пляцоўкі, ані таго, з кім можна-б было загуляць у футбол. Трэба было штосьці рабіць. Настаўнік пачаў вакол сябе згуртоўваць актыўнейшых юнакоў з VII-га класа. Аляксандар Мазалеўскі, двух Янкаў Сулімаў, Уладзімір Ганчарук і Анатоль Януцік не даліся, каб іх доўга прасіць — Жук умеў заахвоціць да спорту. Пайшлі ў работу рыдлёўкі, нагаварылі яшчэ і іншых сваіх сяброў і неўзабаве на даволі вялікім пляцы была ўжо гатова спартыўная пляцоўка да валейбола і інш. Пабудавана трамплін, поручні і іншыя фізкультурныя прылады.

Пачаліся першыя заняткі. Утворана каманды па валейболу і лёгкай атлетыцы. Спортам зацікавіліся і дзяўчаты.

Старэйшыя на ўсё гэта глядзелі з недаверам. Хто-ж гэта бачыў, каб у вёсцы на якісь там поручнях «ламалі» сабе косці, або ганяліся за футбалам? А найбольш ужо шуму нарабіла тое, што да спартыўных гульняў далучыліся і дзяўчынкі — ну, гэтага ўжо як Хілімоны Хілімонамі не было. Але спорт мае тую характэрнасць, што заўсёды зацікавіць моладзь.

І вось амаль штодзень, вечарамі, на спартыўнай пляцоўцы ля школы ў Хілімонах збіраецца моладзь. Адны гуляюць у валейбол, іншыя ў футбал, яшчэ там хтось скача або «ламае» косці на поручнях.

Пад уважлівым позіркам замілаванага спартсмена, настаўніка Жука, адбываюцца трэнінгі і спартыўныя сустрэчы. Усё гэта дае свае вынікі — пакідае пэўны след.

На працягу апошніх тыдняў маладыя спартсмены з Хілімонаў змерылі свае сілы і з другімі спартсменамі. У Новым Двары адбывалася нешта накшталт міжшкольных спартыўных сустрэч. Па лёгкай атлетыцы не было ім праціўніка, па шчыпярняку наогул не было партнёра; прайгралі толькі па валейболу, але хіба апошні раз.

Самым лепшым спартсменам лічыцца вучань VII-га класа Аляксандар Мазалеўскі, які ў параўнанні да свайго маладога веку, дабіўся значных вынікаў: у скачку — 125 см, бег на 60 м — 8,4 сек., скачок на адлегласць — 4,5 м., кідок мячыкам — 59 м. Другое месца з падобнымі вынікамі займае Янка Суліма.

Спартсмены поўныя запалу, мараць аб удзеле ў Паватовай спартакіядзе... але аб гэтым пасля.

Такіх настаўнікаў, як Яўгені Жук, і такіх спартыўных гурткоў, як у Хілімонах патрэбна як найбольш.

Тэкст і фота — А. О.

Анкета „НІВЫ"!

Можаш выйграць кішэнны гадзіннік, калі адкажаш на тры пытанні

1) Куды маюць ехаць журналісты «Нівы» (у які павет, грамаду, горад) у месяцы ліпені, каб напісаць рэпартаж, артыкул, або апавяданне?

2) Аб якіх справах маюць пісаць журналісты.

3) Дзе найлепш па-твойму (падаць назву мясцовасці) сарганізаваць лясаванне ўзнагарод.

Увага! Пры адказе падай колькі маеш гадоў, сваю прафесію (вучань, селянін, рабочы, служачы і г. д.) і свой дакладны адрас.

Сярод чытачоў, якія да 1 ліпеня прышлюць адказы на гэтыя пытанні, будзе разлясавана (у той мясцовасці, дзе большасць чытачоў захоча (адзін гадзіннік, і 25 цэнных беларускіх, польскіх і рускіх кніжак.

Памятай! Яшчэ сёння напішы і вышлі адказ на анкету.

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25, tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł; kwartalna — 7.20 zł. półroczna 14.40, roczna 28.80. Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa". Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa Należność wpłacać na konto PKO I-6-100024 Warszawa Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10,15 zł, półrocznie 20.30 zł, rocznie 40.60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne, Nakład 5.500 T-12